

Täysistunto

Torstai 20.3.2025 klo 16.00—17.58

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 17.58.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys oppimisen tuen uudistuksesta (Eveliina Heinäluoma sd)

Suullinen kysymys SKT 41/2025 vp

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Opettajan tyttärenä tiedän, että hyvä koulu rakentuu siitä, että opettajat voivat keskittyä opetustyöhön ja jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen koulupolullaan.

Olette hallituksessa kertoneet, että oppimisen tuki uudistetaan perusopetuksessa. Tämä on hyvä asia, mutta nyt kouluissa pelätään levottomuuden lisääntyvän. Opettajat toivovat pienempiä luokkakokoja ja varmuutta siitä, että lisärahoitus käytetään oikein. SDP:n kanta on selvä: meidän mielestämme ryhmäkokojen tulisi olla enimmillään 20 oppilasta, etenkin alimmilla vuosiluokilla. Kentällä on kuitenkin ihmetelty, miksi opetusministeri on ollut asiasta täysin hiljaa, varsinkin kun oppimisen tuen uudistuksen hyvä toteutus on tästä kiinni. Arvoisa opetusministeri, pitääkö teidän mielestänne ryhmäkokojen olla yli vai alle 20 oppilasta? Onko opettajan huoli perusteltu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.02 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On hyvä, että keskustellaan opetuksesta myös näin kuntavaalien alla. Opetuksesta päätetään kuntatasolla, ja meidän järjestelmämme hienouksia on ollut se, että annamme autonomiaa niin kouluille, opettajille kuin kunnille, tiettyjen rajojen puitteissa.

Keskustelin viimeksi tänään, tänään aamupäivällä, itse asiassa OAJ:n kanssa, ja viesti oli hyvinkin selvä: Nämä ovat todella hyviä uudistuksia, ne pitää ripeästi viedä eteenpäin. Kovasti kannustettiin nyt kuntapäätäjiä oikeasti varmistamaan se, että se meidän lisäpanostus oppimisen tuen osalta, 100 miljoonaa, varmuudella kanavoidaan kouluun, että meidän tuntimäärän lisäys, kolme vuosiviikkotuntia ala-asteelle, täysimääräisesti käytetään hyväksi, viedään sinne alakouluun asti. Minulla on pieni huoli, että sellaiset kunnat, jotka ehkä jo ylittävät sen minimitason, ehkä ottavat rahan vastaan eivätkä täysimääräisesti vie näitä [Puhemies koputtaa] opetukseen asti. Toivon, että joka ikinen kuntapäätäjä kuulee tämän viestin nyt, [Puhemies koputtaa] myöskin kuntavaaleissa äänestäjät ja varmistavat, että kuntiin valitaan [Puhemies koputtaa] opetuksesta välittäviä kuntapäätäjiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. Nyt minuutti on käytetty. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

16.03 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerin vastauksesta ei nyt saanut kuitenkaan ihan täysin selvää. Oppimisen tuki vaatii panostuksia nimenomaan riittävän pieniin luokkakokoihin, [Ben Zyskowitz: Rahaa on!] mutta nyt olemmekin kuulleet, että tähän suunnittelette suomalaisten selän takana lisää leikkauksia koulutukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriössä odottaa tällä hetkellä jopa 75 miljoonan euron lisäleikkaukset, mutta te ette kerro, mistä aiotte leikata. Tässä on kyse lasten

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

keskeisimmistä palveluista, siitä, kuinka paljon ammattilaisia meillä on päiväkodeissa ja minkä kokoiset luokkakoot peruskouluissa on. Me olemme oppineet tähän mennessä, että tällä hallituksella eivät sakset pysy kaapissa, vaikka opettajatkin ovat jo monta kertaa vaatineet, että nyt ne sakset pitää laittaa pois. Arvoisa opetusministeri, vaalit ovat tulossa. Olette jo aiemmin pimittäneet tietoa sote-säästöistä. Nyt leikkaatte koulutuksesta. [Puhemies koputtaa] Aiotteko pimittää tämänkin päätöksen vaalien yli?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.05 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kyllä sen huomaa, että vaalit ovat tulossa. [Naurua] Olen iloinen siitä, että SDP:kin on nyt kiinnostunut koulutuksesta. [Välihuutoja] Pidin tosiaankin keskustelun aamupäivällä OAJ:n kanssa, ja sävy oli hyvin positiivinen. OAJ oli todella tyytyväinen hallituksen uudistuksiin ja niihin panostuksiin.

Puhuitte oppimisen tuesta. Se on itsessään hyvinkin merkittävä uudistus, jolla halutaan varmistaa se, että tuki tulee perille, että resursseja on. Se on hyvinkin erilainen kuin edellinen järjestelmä siinä mielessä, että siinä esimerkiksi ohjataan 0,122 viikkotuntia per oppilas tukeen kouluun asti. Se on jo itsessään 80 miljoonan panostus, noin suurin piirtein. Ensimmäistä kertaa rajataan myöskin se, montako tiettyä tukea tarvitsevaa oppilasta voi olla yhtä opettajaa kohti. Eli kyllä tässä hyvinkin merkittäväällä tavalla varmistetaan se, [Puhemies koputtaa] että resurssit kohtaavat tarpeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

16.06 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joka neljäs peruskoulun oppilas saa tehostettua tai erityistä oppimisen tukea. Viime kaudella eduskunta linjasi tarpeesta uudistaa oppimisen tuen lainsäädäntö, ja kiitokset hallitukselle siitä, että lakiuudistus on nyt tehty ja tulee syksyllä voimaan. Rahaakin tähän on varattu. Tosin käytännössä oikeastaan siitä leikkautuu yli puolet pois, kun hallitus on tehnyt kuntien valtionosuuksiin indeksileikkauksia. Myöskin opetus- ja kulttuuriministeriötä odottavat suuret lisäleikkaukset. Kysynkin ministeriltä: onko oppimisen tuki näiltä säästöiltä suojassa?

Sitten toinen asia: Yksi oppimisen tuen tarpeen kasvamiseen vaikuttava tekijä on lasten lisääntynyt sosiaalisen median alustoilla viettämä aika, joka asiantuntijoiden mukaan heikentää muun muassa keskittymiskykyä, itsesäätelytaitoja, empatiataitoja, lisää impulsiivisuutta sekä mielenterveyden ongelmiakin. Kännykät saadaan nyt pois oppitunneilta, mutta milloin Suomeen saadaan kansalliset suositukset älypuhelinien käyttöön ja ehkä jopa lakisäteisiä ikärajoja sosiaalisen median käytölle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.07 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On totta, että emme ainoastaan tuo oppimisen tuen uudistusta kouluihin. Tuomme myöskin lisätunteja, panostamme kiusaamisen ennaltaehkäisyyn, ja ihan kuten

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

edustaja totesi, luodaan rauhaa tunneille. Eli kännykät poistuvat tunneilta, ellei niihin ole vahva pedagoginen tai lääketieteellinen syy, ja se on merkittävä parannus.

Jokainen meistä varmaan tietää, minkälainen kiusaus se taskussa oleva puhelin saattaa olla. Joillekin se saattaa eksyä vaikka jopa kyselytunnilla sinne pulpetille. On minun mielestäni tärkeitä, että niin me aikuiset kuin lapsetkin opimme siihen, että kännykkä pysyy laukussa, se pysyy laatikossa, se pysyy jossain muualla silloin, kun pitää tehdä tärkeää työtä. Ja itse toivon, että se auttaisi oppilaita keskittymään, loisi sen tilan opettaa, mitä opettajat ovat kaivanneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

16.08 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaltahan on leikattu jo tosi reilusti: ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa, vapaalta sivistystyöltä ja teattereilta ja orkestereilta, jopa 10 prosenttia per teatteri ja orkesteri, ja nuorisokeskuksiakin laitetaan kiinni siten, että ne voivat toteuttaa vain puolet syrjäytymisvaarassa oleville nuorille tarkoitetuista leireistä. Tämä 75 miljoonaa euroa, joka nyt on tuleva leikkaus, jonka ilmeisesti kuulemme vasta sitten vaalien jälkeen — eikö ole vähän erikoista — tarkoittaa käytännössä kaikkien kirjastojen kolmen vuoden kirjahankintoja tai tuhatta ammatillisen opettajaa tai lähes 9 000 lukiolaisen vuosikustannusta. Tämä on merkittävä summa.

Kuntapäätäjien pitäisi tietää ennen vaaleja, minkälaiseen maailmaan ovat päätöksiä menossa tekemään. [Puhemies koputtaa] Voisitteko kuitenkin harkita, että toisitte ne päätökset [Puhemies koputtaa] tänne saliin ennen kuntavaaleja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.10 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Me valmistellaan näitä asioita ihan normaalin menettelytavan mukaan. Toivon, että saadaan tästä selvyyttä viimeistään puoliväliriihessä, mutta kuten edustaja Kosonen muistaa, niin neljä vuotta sitten meillä oli myöskin kunnallisvaalit. Nekin taisivat ajoittua juuri sinne puoliväliriiheen. Toki silloin oli korona, niin että ne siirtyivät eteenpäin, mutta silloinkin hallitus toimi ihan normaalien aikataulujensa mukaan. Tätä ei suinkaan piilossa sinänsä ole pidetty. Tämä on ollut julkisesti tiedossa, että tällainen sopeutuspainetta on, ja kyllä minä ajattelen, että kun siitä sitten päätetään, kun siitä neuvotellaan, niin otetaan toki huomioon, mitä aikaisemmin on jo tehty. Pyritään kohdentamaan nämä niin, että vaikutukset olisivat mahdollisimman kevyet ja kukaan ei joutuisi liiallisia säästöpainetta kantamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.11 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, te olette leikanneet ammatillisesta koulutuksesta nyt niin paljon, että suurin osa opettajista ammatillisissa oppilaitoksissa on joutunut muutosneuvotteluihin viime ja tänä vuonna. Nyt oppimisen tuen viemisessä eteenpäin on kentällä huolia ja siellä on ihmetelty, miksi te olette olleet niin hiljaa ja olette leikanneet aikuiskoulutustuen pois — mikä on aivan

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

kriittinen asia, että meillä riittää erityisopettajia, jotta koulurauha on mahdollista kaikille — ettekä sano selvää kantaa, pitäisikö opetusryhmien olla alle 20.

Nyt kaiken tämän päälle te olette tekemässä 70 miljoonan lisäleikkaukset koulutukseen, ja juuri kerroitte, että aiotte päättää niiden kohdentamisesta puolitoista viikkoa vaalien jälkeen. Siis aiotte pimittää tämän suomalaisilta. Eikö olisi reilua kuntapäätäjiä kohtaan, äänestäjiä kohtaan, että kertoisitte nyt nämä ennen kuin äänestys alkaa ja sitten reilusti puolustaisitte niitä? Miksi näitä säästöjä ei voi kertoa ennen vaaleja, kun se on aivan olennainen tieto äänestäjille ja kuntapäätäjille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.12 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Jos siirrytään siihen vaikka neljän vuoden takaiseen aikaan, edustaja Lindtman, niin meillä oli silloin aivan sama aikataulutus näissä päätöksissä, saman syklin mukaan edetään. [Krista Kiurun välihuuto] Niin toimitaan nytkin.

Tosiaankin juttelin viimeksi pari tuntia sitten OAJ:n kanssa. He olivat hyvin tyytyväisiä näihin uudistuksiin. Heidän huolensa oli itse asiassa lähinnä se — vaikka näissä uudistuksissa on vahvoja mekanismeja sen eteen, että raha oikeasti ohjautuu sinne kouluun — ettei vain kaupungeissa, kunnissa syntyisi kiusaus yrittää kiertää näitä itse asiassa hyvinkin tiukkoja mekanismeja. Kyllä minä ajattelen, että tässä vastuu on pitkälti kuntapäätäjillä.

Mutta hallitus on omalta osaltaan tämän opettajakohtaisen mitoituksen, oppilas-kohtaisen kiintiöidyn rahan kautta pyrkinyt hyvin vahvasti lähettämään sen viestin, että nämä ovat tärkeitä uudistuksia, nämä tulee täysimääräisesti viedä oppilaan kouluun asti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

16.13 Pia Hiltunen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oppimisen tuen uudistus on erittäin tarpeellinen ja ajankohtainen. Koulutushan on kuntien tärkein järjestettävä tehtävä ja osaamisesta huolehtiminen aitoa tulevaisuuspolitiikkaa. Kunnissa on kovat säästöpaineeet, ja nyt kuulostaa olevan niin, ettei hallituksen 200 miljoonaa euroa olekaan kohdentumassa lisärahoituksena oppimisen tukeen vaan sulaa yleiskatteellisena valtionosuuksissa niin TE-palveluihin kuin sivistyspalveluihinkin.

Käytännön esimerkiksi nostan Oulun kaupungin, jossa laskelmat ovat nyt osoittaneet sivistyspalveluiden valtionosuuksien laskeneen edellisvuodesta kahdeksan miljoonaa euroa, siis laskeneen kahdeksan miljoonaa euroa. Tämä tilanne Oulussa ei taida olla ainutlaatuinen vaan toistuu muissakin kunnissa. Oppimisen tukeen tulisi aidosti panostaa lasten etu edellä niin, että pienryhmiä saataisiin vihdoin riittävästi ja ryhmäkohtaista tukea olisi tarpeen mukaan enemmän tarjolla. Myös kohtuulliset ryhmäkoot ovat osa tuen tarjoamisen onnistumista, ja niistä tässä yhteydessä ei säädetä lainkaan.

Arvoisa opetusministeri, tämä näyttäytyy minulle nyt väistämättä koulutusleikkauksena. Miten tulette seuraamaan tämän rahoituksen kohdentamista ja oppimisen tuen uudistuksen toteutumista kunnissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

16.15 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 200 miljoonaa laitetaan lisää peruskouluun. [Hälinää] Se on äärimmäisen iso lisäys, ja ihan kuten edustaja Zyskowicz sanoo, vuositasolla. Vuonna 27 peruskoulun rahoitus on 200 miljoonaa isompi kuin mitä se oli, [Krista Kiuru: Väliaikaisesti!] kun edellinen hallitus jätti kapulan meille. Se on merkittävä panostus.

Tiedämme, että kunnissa on tietty vapaus tehdä päätöksiä. Se on tavallaan meidän järjestelmän yksi hienous, me luotamme niin opettajiin kuin kuntapäätäjiin. Mutta siitä huolimatta olemme esimerkiksi tähän oppimisen tukeen kyllä lisänneet huomattavan vaikuttavia mekanismeja. Ollaan monin keinoin pyritty varmistamaan sekä se, että opettajalle syntyy työrauha, että hänellä ei ole liian haastava ryhmä hoidettavanaan, että hänellä on ne välineet, millä toimia, sekä sitten se, että raha myöskin ohjautuu, että tuntiresursseja ohjautuu [Puhemies koputtaa] sinne kouluun asti. Tämä on iso, merkittävä uudistus. [Puhemies koputtaa] Tämä on selkeä panostus ja vahva arvovalinta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.16 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tosiaan koulutuksen rahoituksessa selkeästi muita Pohjoismaita perässä. 2010-luvulla meillä tehtiin isot leikkaukset koulutuksen rahoitukseen, kahden miljardin leikkaus, jota ei olla saatu vielääkään kurottua umpeen, [Ben Zyskowicz: Vaikka vihreät lupasi!] ja tämä 75 miljoonaa, jota opetus- ja kulttuuriministeriöön nyt aiotaan tehdä ja jonka kohdennusta te ette suostu kertomaan ennen vaaleja, vie taas aivan väärään suuntaan. Meidän pitäisi saada osaamistaso nousuun, meidän pitäisi saada oppimistulokset paranemaan, ja tämä vaatii yhteistyötä, se vaatii lisää rahoitusta. Haluaisin, että me saataisiin parlamentaarinen yhteistyö aikaan siitä, miten koulutuksen rahoitusta lähdetään nostamaan. Meillä on tki-sopu olemassa, ja aivan vastaava me tarvitaan sinne ennen korkeakouluja ja tki:tä olevaan koulutukseen. Olisiko hallituksella tällaiseen valmiutta? Mutta nyt haluan erityisesti kysyä, että eihän tämä 75 miljoonan uusi leikkaus kohdennu koulutukseen, lapsiin ja nuoriin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.17 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kyllä minä ajattelen, että sekä oppositiossa että hallituksessa on vahva ymmärrys siitä, mikä on se Suomen menestyksen peruspilari, sen perusta, ja kyllä se on hyvä koulutus. Panostimme viime kaudella koulutukseen. Tällä kaudella panostamme vielä vahvemmin peruskoulutukseen. Kyllä tämä on varsin yhteisesti jaettu näkemys, että silloinkin, kun on taloudellisesti tiukkaa, silloinkin, kun joudumme isosti sopeuttamaan — niin olemme joutuneet tällä kaudella ja itse asiassa tulemme joutumaan myöskin ensi kaudella, sekin on tässä salissa hyvä muistaa — teemme sen mittavan panostuksen. Meillä on työryhmätyötä, joka koskee itse asiassa oppimistuloksia mutta myöskin tulevaisuuden koulua, ja osassa näistä on kyllä sitten vahva parlamentaarinen kytkös myöskin. Tulemme näistä isoista linjoista tietenkin keskustelemaan niitten parlamentaaristen ryhmienkin kautta, ja sitä kautta yritetään luoda sitä kestävää, ennustettavissa olevaa polkua 30- ja 40-luvulle.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

16.18 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että ministeri sentään myönsi kuntien vaikean taloustilanteen, koska tietenkin tässä meillä on erinomaisen hyvä laki mutta rahat eivät ole korvamerkityt. Sitten kun toisaalta monesti tässä viittasitte neljän vuoden takaiseen aikaan, niin sekin on ehkä tässä sanottava, että silloin ei ollut näin merkittäviä leikkauksia edessä, ja kun nyt me tiedämme varsin hyvin, [Välihuutoja oikealta — Ben Zyskowitz: Koska silloin oli rahaa!] että 75 miljoonaa aiotte leikata, niin olisi rehellistä varmaan tässä vaiheessa [Hälinää — Puhemies koputtaa] myöskin sanoa kansalaisille, mistä tämän otatte.

Mutta sinänsä oppimisen tuki on erittäin tärkeä uudistus, ja painotan: Sanoitte, että olette paljon opettajien, kuntien ja erityisesti OAJ:n kanssa käyneet tätä keskustelua, ja varmaan sieltä OAJ:sta teille yhtä lailla ollaan kerrottu huoli siitä, että oppimisen tukea ei ole ilman opettajia, ilman ammattitaitoisia opettajia, ilman erityisopettajia. Kun te samanaikaisesti leikkaatte aikuiskoulutustuesta, niin miten ihmeessä te kuvittelette, että meillä on niitä opettajia, erityisesti näitä erityisopettajia, joita kovasti tarvitaan tähän tärkeän uudistuksen turvaamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.19 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyjä on ihan oikeassa siinä, että Suomessa tarvitaan hyviä opettajia ja tarvitaan hyviä erityisopettajia. Mutta sekin on ihan hyvä asia, jos se koulutus voidaan suorittaa työn ohessa, eli silloin opettaja voi työn ohessa suorittaa erityisopettajaksi. Tähän suuntaan tämä koulutus on nyt tällä hetkellä menossa, ja uskon, että se on täysin mahdollista näin järjestää. Se on myöskin sitten sillä tavalla hyvä ratkaisu, että silloin tämä toimeentulo tälle opettajalle tulee turvattua, koska hän on pääosin töissä ja sen ohella suorittaa sitten sen erityisopettajan tehtävän. Ymmärtääkseni Helsingin yliopisto on jo tähän suuntaan tätä asiaa viemässä, ja uskon, että siitä saadaan ihan toimiva malli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

16.20 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kerrataan tähän alkuun: oppimisen tuki ja kännykät pois tunneilta — tärkeimpiä koulutuspoliittisia uudistuksia, ja edellinen hallitus ei saanut näitä tehtyä. [Välihuutoja]

Puhemies! Elämme maailman onnellisimmassa maassa jo kahdeksatta vuotta peräkkäin. Tässä arjen tuoksinassa ja opposition puheenvuoroja kuunnellessa voi unohtua kaikki se hyvä, mitä meillä Suomessa on. Tämä hallitus on historian koulutusmyönteisin ottaen huomioon valtiontalouden tiukan tilan [Välihuutoja vasemmalta — Vasemmalta: Höpö höpö!] ja Marinin hallituksen velkaperinnön. Lapset, nuoret, osaaminen ja Suomen tulevaisuuteen katsominen [Hälinää — Puhemies koputtaa] ovat tämän hallituksen dna.

Kerrataanpa hieman: peruskouluun 200 miljoonaa vuodessa, lisätunteja matematiikkaan ja äidinkielen, oppimisen tuen uudistus, joka teiltä jäi tekemättä, koulurauhaa parannetaan, kännykät pois tunneilta, säälivitokset unholaan, yhteensä 20 miljoonaa euroa lukiodien ja amisten oppimisen tukeen, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksia lähes 300 miljoonaa vuodessa, mielen ongelmiin terapiatakuu, mitä te ette saaneet tehtyä. Tämä

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

jos mikä on toivon politiikkaa ja tulevaisuuteen katsomista. [Puhemies: Kysymys!] Ymmärretään, että hallitus... — Arvoisa puhemies! Oma aika loppuu, joten kysyn opetusministeriltä: [Puhemies koputtaa] mitä muuta hallitus tekee koulutuksen saralla, jotta Suomi on onnellisin maa myös tulevaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan edustajia minuutin aikarajasta. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.22 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinä tuli siis paljon hyviä asioita. Lisäksi voisi tietenkin mainita nyt vaikka koulukiusaamiseen kohdistuvat toimenpiteet, yleensäkin koulussa yhdenvertaisuuteen liittyvät kysymykset, joissa tuodaan kohta kehittämisohjelma, ja niin edelleen.

Mutta isossa kuvassa yhdyn siihen, että jos katsoo ihan mitä tahansa maailman maata, niin aika moni olisi kyllä ihan valmis vaihtamaan Suomen tunnusluvut heidän maansa tunnuslukuihin. Kyllä meillä on hyvä pohja. On monta syytä siihen, että olisi vahva tulevaisuususkko, jos on suomalainen koululainen. [Vasemmalta: Sehän laskee nuorilla!] Kun käyn koulussa vierailmassa, niin kyllä siinä tulee vastaan ilo, innostus, mielenkiinto siihen omaan tekemiseen, ja toivoisin tietenkin, että meillä poliitikoillakin olisi kyky samaa tulevaisuudenuskkoa vaikka tuoda tähän saliin ja sen kautta lähteä kehittämään maatamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

16.23 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, kun olitte siellä OAJ:n palaverissa, niin varmaan siellä myös muistutettiin tästä 120 miljoonan leikkauksesta ammatilliseen koulutukseen ja kysyttiin varmaan myös, miten tullaan tekemään tämä 75 miljoonaa, joka tullaan jatkoleikkauksia kohdistamaan OKM:ään. Tehdäänkö sitä koulutukseen? Nyt te ette kerro ennen vaaleja. Te sanoitte, että aiemmin, neljä vuotta sitten, olisi myös toimittu samoin. Ei ole. Kun oli kuntavaalit neljä vuotta sitten, budjettiriihi oli 21. päivä huhtikuuta ja kuntavaalit olivat 13. päivä kesäkuuta. [Välihuutoja] Kaksi kuukautta aiemmin kerroimme, mitä tulemme tekemään. Eli siitä voi ottaa mallia. Kaksi viikkoa aikaa teillä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Toivoisin todella, että saisi vastauksen siihen, millä tavalla nämä leikkaukset tullaan OKM:ssä tekemään ja tuletteko huolehtimaan siitä, että jatkoleikkauksia ei tehdä ammatilliseen koulutukseen eikä perusopetukseen eikä lasten ja nuorten tärkeisiin palveluihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.24 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kuten ihan ensimmäisessä puheenvuorossani mainitsin, sanoin, että alkuperäisen suunnitelman mukaan se olisi tullut kuntavaalien jälkeen, mutta tiedämme, että koronan takia se siirrettiin eteenpäin. Senkin, meidän yhteisen hallituksen alkuperäinen suunnitelma oli edetä aivan normaalien rutiinien kautta, ihan niin kuin nytkin: normaalin kehysprosessin kautta ja normaalin budjettiprosessin kautta, ja niin tulemme tekemään nytkin. [Välihuutoja]

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

Kun pohdimme tätä 75 miljoonan kokonaisuutta, arvioimme tietenkin, mitä olemme tehneet tähän asti, se on selvä, ja tässä tulevien viikkojen ja kuukausien aikana tulemme tästä keskustelemaan tietenkin ministeriön sisällä, ja ajallaan, silloin kun aika on, tulemme kertomaan, mihin olemme päätyneet. Tämä on aivan normaali prosessi. Te tiedätte sen, minä tiedän sen, kaikki tässä tiedämme sen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.25 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus teki koulutus uudistuksia ja -panostuksia. Me toteutimme oppivelvollisuus uudistuksen ja maksuttoman toisen asteen koulutuksen opetusministeri Li Anderssonin johdolla, mutta teidän hallituksenne on leikannut jo 120 miljoonaa ammatillisesta koulutuksesta, ja samaan aikaan te heikennätte opettajien täydennyskoulutusta leikkaamalla siitä noin 15 miljoonaa. Tämä heikentää oppimisen tuen uudistamisen toimeenpanoa. Te panostatte siihen sata miljoonaa, ja se on hieno asia, mutta se on riittämätöntä. Viime kaudella tätä tutkittiin. Todellinen tarve olisi ollut 200 miljoonaa.

Lisäksi olisi varmistettava tämän tuen jatkumo, kun siirrytään koulutusasteelta toiselle. Ammatilliseen koulutukseen annoitte kovin vähän oppimisen tukeen. Siellä olisi myös tarvetta. Kaikki tietävät, että koulutuksen riittämättömät resurssit vaikuttavat eniten heikoimmassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin.

Kysynkin: Kun vetoatte, arvoisa opetusministeri, edelliseen hallitukseen, unohtuiko, ettei viime kaudella leikattu koulutuksesta? Te aiotte leikata 75 miljoonaa. [Puhemies koputtaa] Miksi ette kertoisi, miten sen teette?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.26 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhun siitä ajoituksesta viime kaudella, niin siinä mielessä tietenkin oli helpompi puoliväliriihi, koska ei ollut sopeutustarvetta, tai ei nähty sopeutustarvetta samalla tavalla, [Välihuutoja oikealta] vaikka ehkä olisi ollut.

On totta, että teimme myöskin silloin panostuksia, mutta ne olivat määräaika-isiä. Ne olivat ikään kuin näitä toisen korin sijoituksia, jotka hävisivät savuna ilmaan, kun hallitus lopetti työnsä. Ei sekään ole kestävä tapa edetä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Nyt yritämme luoda ennustettavan polun, niin että seuraavalla hallituksella olisi vähän helpompi tehtävä, kun se aikanaan tarttuu tähän työhön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.27 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:lle koulutus on investointi. Se on investointi ihmiseen, se on investointi Suomen tulevaisuuteen, [Vilhelm Junnilan välihuuto] mutta valitettavasti tälle hallitukselle koulutus ei ole erityissuojelussa. Luokkiin tarvitaan oppimisrauhaa, mutta kentältä tulee huolestunutta viestiä tästä oppimisen tuesta. Se edellyttäisi pieniä ryhmäkokoja, maksimissaan 20 oppilaan ryhmiä, luokkia, kuten SDP esittää, ja se edellyttäisi päteviä erityisopettajia, mutta aikuiskoulutustuki, jolla niitä kuntiin hankittiin, on lakkautettu.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

Mutta kaiken kukkuraksi nyt on tulossa 75 miljoonan euron lisäsäästöt koulutukseen, ja ne lykätään vaalien jälkeen. Eikö olisi, ministeri Adlercreutz, reilua kertoa tuleville kuntapäätäjille ja ennen kaikkea äänestäjille, jotka, ensimmäiset, jo alle kahden viikon kuluttua lähtevät liikkeelle, minne nämä koulutuksen lisäleikkaukset kohdistetaan? Voitteko te luvata, että perusopetus ja ammatillinen koulutus jätetään näiden leikkausten ulkopuolelle? Ministeri Adlercreutz, voitteko tämän luvata?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.28 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin luvata sen, että kun näitä pohdimme, niin arvioimme kokonaisuutta. Koko hallitus on sitoutunut siihen 200 miljoonan lisäpanostukseen peruskouluun. Puhutte erityisopettajista. Niitten tarve on iso, ja siksi hallitus panostaa niitten koulutusmäärien lisäämiseen, ihan kuten edustaja Satonen tuossa aikaisemmin totesi. Ryhmäkoko on merkittävä asia. Siksi laadimme rajat, määrittelemme rajat, montako tiettyä tukea tarvitsevaa oppilasta voi olla opettajaa kohti. Sitäkin opettajat ovat kiittäneet.

Ja ihan niin kuin tässä useasti on tullut esille muun muassa edustaja Koposen puheenvuorossa, luomme muillakin keinoilla sitä oppimisen rauhaa luokkiin. Opettajat ovat kiittäneet näitä uudistuksia. Se on fakta. Fakta on toki myöskin se, että vetoan kuntapäätäjiin ja toivon, että he täysimääräisesti nyttien jalkauttavat nämä hyvät uudistukset kuntiin [Välihuutoja vasemmalta] ja kouluihin, [Puhemies koputtaa] jotta opettajat saavat sen työrauhan, mitä he ansaitsevat, [Puhemies: Kiitoksia, ministeri!] ja että tukimäärät täysimääräisesti kohdistuisivat oppilaisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

16.30 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt monia uudistuksia lasten ja nuorten eteen: lisätunnit lukemiseen, kirjoittamiseen ja laskemiseen, oppimisen tuen uudistus. On tärkeää, että tosiaan kunnat laittavat nämä päätökset käytäntöön hallituksen suunnitelmien mukaan. Samalla hallitus on panostanut vaikeassa taloustilanteessa talouden kuntoon laittamiseen, mikä on suuri palvelus erityisesti lapsille ja nuorille. Olisin kysynyt arvoisalta ministeriltä: minkälaisia toimenpiteitä hallitus on suunnitellut ja tehnyt opettajien riittävyyden takaamiseksi tulevaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

16.31 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osaamistason nosto kaikinensa on meidän hallituksen ja, voisiko sanoa, koko tämän salin kanssa jaettu yhteinen tavoite. On tärkeää, että meillä on päteviä opettajia erityisesti nyt, kun oppimisen tuki astuu syksyllä voimaan, ja me tarvitaan myöskin lisää erityisopettajia. Me ollaan koulutuspaikkoja lisätty muun muassa varhaiskasvatukseen ja opettajapuolelle erityisopettajiin. Me olemme myöskin hallituksena sitoutuneet siihen, että kun aloituspaikkoja nyt lisätään, niin korkeakouluille

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

annetaan resurssit. Edelliset hallitukset — varmaan me lähes kaikki puolueet niissä olemme mukana olleet — ovat lisänneet aloituspaikkoja mutta eivät ole antaneet niitä resursseja. On tärkeää, että nyt kun me lisätään näitä aloituspaikkoja muun muassa varhaiskasvatukseen ja erityisopettajapuolelle ja myöskin kohdennetusti muihinkin osaamistasoa nostaviin paikkoihin, niin niihin kohdennetaan myös resurssit.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

16.32 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy sanoa, että huolestuin. [Naurua oikealta] Opetusministeri täällä siis kertoo meille, että ei voi poissulkea sitä, että nämä 75 miljoonan euron lisäleikkaukset vaalien jälkeen voivat kohdistua perusopetukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Tämänhän te täällä totesitte. Miten siis voimme luottaa yhdenkään kokoomuslaisen tai perussuomalaisen kuntavaaliehdokkaan vaalilupauksiin, kun nyt puhutaan kuntalaisten peruspalveluista? [Hälinää — Puhemies koputtaa] On tämä kyllä mestariporukka vaalilupauksen pettämisessä kerta toisensa jälkeen. Eduskuntavaaleissa kokoomus lupasi, että koulutus on erityissuojeluksessa, [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja perussuomalaisetkin lupasivat, että te pidätte huolta aivan erityisesti ammatillisesta koulutuksesta. Mutta ihmettelen, ministeri Purra: kun te olette aikaisemmin ilakoinut näillä leikkauksilla, niin mitä nyt on tapahtunut, [Puhemies koputtaa] kun te piilottelette nämä leikkaukset vaalien jälkeiseen aikaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.33 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mikäli teidän hallituksenne, joka aloitti sloganilla ”rahaa on”, olisi toiminut hieman vastuullisemmin, niin tämä julkisen talouden korjaamisen taakka, joka on tällä hallituksella ja myös tulevalla, ei olisi näin valtava. [Mika Lintilä: Ei ihan mennyt niin!]

Ei ole kyselytuntia, että te ette kritisoi jotakin meidän säästötoimenpidettä, jotakin meidän uudistusta, mutta teidän kokonaislinjanne on täysin ilmassa. Juuri eilen tässä suuressa salissa [Hälinää — Puhemies koputtaa] pääsimme havaitsemaan, että te äänestitte hallituksen Kela-korvausten korottamisen puolesta, [Välihuutoja vasemmalta] vaikka te olitte sitä koko ajan kritisoineet. Teillä on täysi oikeus arvostella hallituksen linjaa ja sitä, että me haluamme huolehtia julkisesta ja valtiontaloudesta, mutta eipä se teidän oma linjannekaan kauhean johdonmukainen ja uskottava ole. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Arvoisat edustajat, on todella vaikea kuulla ministerin vastausta tämän hälinän vuoksi. Pyydän noudattamaan itsehillintää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

2.2. Suullinen kysymys sosiaali- ja terveystalveluiden uusista leikkauksista (Hilkka Kemp- pi kesk)

Suullinen kysymys SKT 42/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä. — Edustaja Kemppe, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.34 **Hilkka Kemppe kesk:** Arvoisa herra puhemies! Viikonloppuna kuulin muisti-sairaasta vanhuksesta, joka oli yritetty lähettää 250 kilometrin päähän hoivakotiin, vaikka omassa kunnassa oli paikkoja, jotka haluttiin jättää tyhjäksi rahanpuutteen vuoksi. Omaiset kieltäytyivät, ja tämä ikäihminen joutui aloittamaan kuukausien jonottamisen alusta. Perheen arki on erittäin haastavaa. Tähän on tultu, koska hallitus leikkaa ihmisten tarvitsemista sote-palveluista liian nopeasti jättisummia, ja me tiedämme, että uusia leikkauksia on jo listattu. Keskusta vaatii, että hallitus kertoo viipymättä, mihin se kohdistaa uudet satojen miljoonien sote-leikkaukset. Pääministeri Orpo on luvannut viikko sitten kyselytunnilla, että hallituksen päätökset uusien leikkausten kohdentamisesta tuodaan tietoon ennen vaaleja ja että valmistelu jatkuu, vaikka vastuuministeri on sairaslomalla. Siksi kysyn kuntaministeri Ikoselta: Koska toimitatte nämä listat meille? [Puhemies koputtaa] Minkälaisia päätöksiä teiltä on tiedossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.36 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä. Itselläni ei ole vielä mitään listoja olemassa. [Antti Kurvinen: Eikö Orpo pidä lupaustaan?] He käyvät siellä valmistelua liikkeelle, ja varmasti kerrotaan siinä kohtaa, kun sieltä esityksiä tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.36 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin, hallitus, me odotamme tietoa siitä, leikataanko nyt lastensuojelusta, hoivapaikoista, kuntouttavasta työtoiminnasta, vai mistä. Te lupasitte ennen vaaleja nämä luvut. Pääministerin suulla ne luvattiin meille, ja vaalit ovat kolmen viikon päästä.

Mutta toisaalta on hyvä, että meillä on vaalit. Esimerkiksi Pirkanmaallahan kävi niin, että kokoomus ja perussuomalaiset, no toki demaritkin olivat samassa porukassa, esittivät, että ikäihmisten päivätoiminta lakkautetaan. Tästä äänestettiin ennen joulua. No, nyt kun vaalit ovat kolmen viikon päästä, niin ilmoitettiin, että tämä päivätoiminta ei lakkaakaan. Eli kyllä tämä kertoo siitä, että kun paine nousee ja ihmisten huoli herää, niin silloin myös ollaan valmiita muuttamaan päätöksiä — kiitos siitä — mutta oletteko te valmiita muuttamaan päätöksiä sosiaali- ja terveystalveluissa? Oletteko te valmiita peruuttamaan

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

niitä leikkauksia tai lisäämään sitä alijäämän kattamisvelvoitetta, ettei meidän tarvitse sulkea kaikkia terveysasemia tai vähentää hoivapaikkoja sitä tahtia, mitä nyt tehdään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.37 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korjaan ensin tämän väitteen Pirkanmaan osalta: Kaikki puolueet, kaikki yhdessä viime maanantaina — edustaja Ovaska oli tietääkseni myöskin mukana aluevaltuuston [Oikealta: Ohhoh!] tapaamisessa — totesivat, että ikäihmisten päivätoiminnassa ei voi kokonaan korvata ihmistä ihmiselle teknologialla ja digiyhteyksillä, vaan halutaan, että se on fyysisesti tällaista kohdennettavaa, ja siinä ei ole tämän näköisiä erimielisyyksiä ryhmien välillä, mitä täällä tuotte esiin.

Mitä tulee hyvinvointialueitten rahoitukseen, niin olen monta kertaa täällä kertonut sen, että valtio osoittaa siihen kolmasosan tämänkin vuoden budjetista, ja se kasvoi tänäkin vuonna 2,2 miljardia. Tämä on asia, jonka kerron uudelleen ja uudelleen, mutta on hyvä muistaa se, että tämä rahoitus kasvaa, ja me tartumme siihen. Näille alueille, joilla on haasteita, me valmistelemme tällä hetkellä tukimekanismeja siihen, ja tarvittaessa, jos siellä palvelut lähtevät vaarantumaan, meillä on ennakoivan ohjauksen menettely tai meillä on arviointimenettely, joiden kautta voimme sitten tarttua syvemmin ja varmistaa sen palvelut alueella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.38 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedossa on, että teillä on todella valmistelussa vielä uusia lisäleikkauksia sinne sosiaali- ja terveyspalveluihin, ja kyllä on tärkeää tietää, kohdistuvatko ne esimerkiksi vammais- palveluihin, vanhuspalveluihin, onko lakkausuhan alla uusia päivystyksiä sairaaloissa, onko lastensuojelu uhattuna tässä. [Timo Heinosen välihuuto] — Ei, lista on vielä pidempi.

Arvoisa puhemies! Eduskunnalla on oikeus tietää nämä, ja sanoitte äsken, ministeri, että ne valmistuvat kun valmistuvat. Mutta todella pääministeri kyllä on kertonut meille eduskunnassa, että näistä kerrotaan hyvissä ajoin ennen vaaleja. Ennakkoäänestys alkaa 13 päivän kuluttua, 13 päivän kuluttua. Sanoisin näin, että jos sen ylipäätänsä aikoo edes ennen vaaleja kertoa, niin tieto täytyy saada ensi viikon aikana. Annatteko ensi viikolla tiedonannon eduskunnalle ja samalla kansalle siitä, mitä tässä aiotaan päättää? Annatteko tiedon eduskunnalle ensi viikolla, kyllä vai ei?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.40 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nämä eivät ole uusia lisäsäästöjä, vaan näistä on päätetty jo viime vuoden huhtikuussa [Antti Kurvinen: Kyllä vai ei?] sekä opetus- ja kulttuuriministeriön että sosiaali- ja terveysministeriön alalle. Aivan kuten pääministeri on täällä sanonut, nämä päätökset tuodaan teidän tietoonne ennen vaaleja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

16.40 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten oikeus saada sosiaali- ja terveyspalveluita ei toteudu useiden palveluiden osalta lain edellyttämällä tavalla. Näin arvioi sosiaali- ja terveysministeriö tuoreessa selvityksessään. Tässä selvityksessä nostetaan esille erityisesti lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluitten haasteet ja ongelmat. Kun selvityksessä pohditaan syitä tälle, nousee yksi selittävä syy: ”Hyvinvointialueiden alijäämien kattaminen hyvinvointialueilta edellytetyssä aikataulussa edellyttää useilla alueilla sopeutustoimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen.” Eli teidän oma aikataulunne sille, kuinka nopeasti sosiaali- ja terveyspalveluitten osalta pitää tehdä näitä leikkauksia, johtaa siihen, että me ei pystytä tällä hetkellä turvaamaan näitä lakisääteisiä palveluita. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Te olette vallassa. Te voisitte tehdä nyt esityksen siitä, että tätä alijäämän kattamisveloitteen aikataulua pidennetään. [Jani Mäkelä: Miksi te sääditte sen?] Esimerkiksi Lääkäriliitto ja sosiaalialan ammattiliitto Talentia taas vaativat, että hyvinvointialueet [Puhemies: Kysymys!] saavat osan tekemästään talouden alijäämästä anteeksi. [Puhemies koputtaa] Olisinkin kysynyt hallitukselta: aikooko hallitus vihdoinkin kuulla asiantuntijoita ja tehdä riittävät toimenpiteet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.41 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on hyvä muistaa, että meillä on takana vuosisadan suuri hallinnon uudistus. Tässä on tehty rohkeaa uudistustyötä, ja se on vienyt paikoin oikeaan suuntaan, mistä kertoo viime viikolla THL:n julkistama raportti, ja myöskin se, jos katsotaan tätä, mitä STM tänään kertoi. Jos luen nämä otsikot täältä: THL sanoi, että ”Sote-palvelujen vahvistumisesta paljon merkkejä”, [Antti Kurvinen: Kyllä vai ei?] ja STM kertoi, että ”Hyvinvointialueet ovat onnistuneet järjestämään sote-palvelut paremmin kuin kunnat aiemmin”. Tämä on se iso kuva. [Antti Kurvinen: Se oli hyvä sote!] Siellä on moni asia mennyt oikeaan suuntaan: kiireettömään hoitoon pääsy on nopeutunut, henkilöstöpula on helpottunut, digitaaliset palvelut yleistyneet, kiireelliseen ja päivystykselliseen hoitoon pääsy toimii kaikkialla. Täällä on monia tällaisia asioita. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kohta, jossa on haasteita, oli muun muassa tämä lasten ja nuorten mielenterveys, ja se esimerkiksi on asia, jonka hallitus on jo aikaisemmin tunnistanut. Me ollaan tuomassa mielenterveyden terapiatakuuta, [Vasemmistoliiton ryhmästä: Se ei riitä!] ja olemme nyt avanneet tällaista rahoitushakua esimerkiksi nuorten huumekuolemiin liittyen. Tartumme tällaisiin ongelmakohtiin. Nämä on tärkeää tunnistaa.

Ja mitä vielä rahoitukseen tulee, niin tässä raportissa todettiin, että ”tilanteeseen liittyvät riskit tulisi huomioida hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden ohjauksessa esimerkiksi [Puhemies koputtaa] ennakkollisen talouden ohjauksen menettelyllä” — eli juuri tällä menettelyllä, jonka äsken [Puhemies koputtaa] kuvasin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.43 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tämä leikkauslistojen panttaaminen ihmetyttää, niin ihmetyttää myös teidän epäjohton-

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

mukainen sosiaali- ja terveystaloudellakin. Tässä on jo jonkin matkaa joutunut ihmettelemään, miten näin tiukan talouden aikana teillä on varaa edistää sellaista alkoholipolitiikkaa, joka päivän selvästi lisää hätää ja pahoinvointia perheissä ja sosiaalihuollon ammattilaisten työmäärää. Kuitenkin aiotte tehdä yli 100 miljoonan euron lisäleikkaukset sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Arvoisa puhemies! Suomalaisilla on oikeus tietää, mihin nämä leikkaukset kohdistuvat. Aiotteko leikata päihdepalveluista, vai olisiko viisasta perääntyä tästä holtittomasta alkoholipolitiikasta, joka oikeasti lisää perheitten pahoinvointia ja sosiaalihuollon ammattilaisten työmäärää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.44 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ei ole mitään holtitonta alkoholipolitiikkaa. [Välihuutoja vasemmalta] Suomalaisten alkoholin kokonaiskulutus on ollut tasaisesti laskussa. Se on terve suunta, jota erityisesti nuori sukupolvi vie eteenpäin, eli nuorilla on terveempi suhde humalahakuiseseen juomiseen ja alkoholiin kuin ehkä vanhemmilla sukupolvilla, ja tosiaan tässä näkyy hyvin johdonmukainen käyrä alaspäin. Hallitus tekee maltillisia vapauttavia toimia alkoholipolitiikassa jatkona vuoden 2018 alkoholilain uudistukselle. Nyt ihan viimeisimmät tiedot muun muassa ensimmäisestä askeleesta siitä, kun kaupoissa hieman lisääntyi siellä tarjottavien tai myytävien juomien määrä, näyttävät, että alkoholin kokonaiskulutuksen lasku jatkuu edelleen. Itse asiassa Alkoissa näkyy se kehitys, että väkevien myynti on laskenut. Eli sinänsä tälle huolelle ei ole näissä tilastoissa perustaa. [Krista Kiurun välihuuto]

Ja mitä tulee vielä näihin sosiaali- ja terveyspalveluihin, niin hallitus tekee parhaansa näissä talouden oloissa. Näiden säästötoimien kohdalla, mitä tässä nyt kuvataan, on avoimesti kerrottu jo viime vuonna, mihin säästöjä kohdistetaan. Näiden lakien valmistelu on haastava tehtävä, ja sitä viedään sosiaali- ja terveysministeriössä eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys vanhojen metsien suojelusta (Tiina Elo vihr)

Suullinen kysymys SKT 43/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.45 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tänään Orpon hallitus siunasi satumetsäkriteerit ja petti näin tärkeimmän luontolupauksensa, jonka myös pääministeri jo ennen vaaleja antoi: valtion vanhojen metsien suojelun. Kun me puhuimme satumetsäkriteereistä, pääministeri Orpo vetosi, että näin ei saisi sanoa, koska valmistelu on kesken. Nyt te, hallitus, veitte nämä samat kriteerit maaliin. Te ohititte kaiken lausuntokierroksella annetun varsin yksituumaisen kritiikin. Väitätte, että pohjaatte kriteerit Suomen

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

ympäristökeskuksen työhön. Suomen ympäristökeskus on kuitenkin todennut, että valtioneuvoston esittämille vanhan metsän kriteereille ei ole ekologiseen tutkimustietoon pohjaavia perusteita. Tämä päätös on katastrofaalinen Suomen luontotavoitteiden kannalta. Kysynkin ympäristöministeri Multalalta: miksi hallitus pettää luontolupauksensa ja jättää valtaosan vanhoista metsistä suojelun ulkopuolelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.46 Ympäristö- ja ilmastonministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että jatkamme luonnonsuojelutyötä Suomessa, ja tänään vahvistetut kriteerit antavat nyt pohjan sille, että jatkamme valtion metsissä metsäkartoituksia, joiden perusteella tullaan tekemään lakiin perustuvia tiukkoja suojelupäätöksiä. Nyt arvioitujen tietojen perusteella jo voidaan sanoa, että suojelupäätökset tulevat olemaan huomattavasti merkittävämmät kuin aiemmat hallitukset ovat tehneet valtion mailla. Arvioiden mukaan jopa 90 000 hehtaaria valtion metsiä päätyy tätä kautta tiukan suojelun piiriin.

Sen lisäksi on selvää, että koska valtion metsät sijaitsevat pääosin Pohjois- ja Itä-Suomessa, tarvitsemme myös muita suojelukeinoja. Yksityismailla, joita valtaosa esimerkiksi Etelä-Suomen metsistä on, haluamme noudattaa vapaaehtoisen suojelun periaatetta, jota tähänkin mennessä on noudatettu, ja tähän käytetään Metso-rahoitusta. Tätä Metso-rahoituskautta tullaan jatkamaan sen jälkeen, kun tämä nykyinen kausi päättyy, ja me tarvitsemme myös muita suojelukeinoja, kuten esimerkiksi kuntien tekemiä suojelupäätöksiä.

2.4. Suullinen kysymys vanhojen metsien suojelusta (Merja Rasinkangas ps)

Suullinen kysymys SKT 44/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Tähän samaan aihepiiriin liittyen, edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.48 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen vanhojen metsien suojelukriteereistä. Esitys on hyvin valmisteltu ja perustuu selkeisiin tosiasioihin pohjautuviin linjauksiin, ei ideologisiin tavoitteisiin tai keinotekoisiiin pinta-alatavoitteisiin. Tämä on tärkeää, jotta voimme turvata aidosti arvokkaiden metsäkohteiden suojelun vaarantamatta metsätalouden ja -teollisuuden toimintaedellytyksiä sekä alueellisia työpaikkoja.

Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että metsäpolitiikassa otetaan huomioon metsänomistajien omaisuudensuoja, taloudelliset ja alueelliset vaikutukset sekä vapaaehtoisuuden periaate yksityismailla. Kysyisinkin ympäristöministeriltä: miten hallitus aikoo varmistaa, että vanhojen metsien suojelun toteutus on metsänomistajille ja metsäalan toimijoille selkeää, ennakoitavaa ja ymmärrettävää ja että ratkaisussa pystytään

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

tasapainottamaan luontoarvot sekä elinkeinoelämän ja alueiden tarpeet ja estämään suojelun laajeneminen yksityismetsiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.49 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin nyt nämä kriteerit, jotka valtioneuvoston periaatepäätöksellä tänään vahvistettiin, koskevat nimenomaisesti valtion metsiä. Yksityismailla meidän suojelu perustuu jatkossakin esimerkiksi Metson kautta tehtävään vapaaehtoiseen suojeluun, ja tietysti on hienoa, että myös yksityiset maanomistajat ja metsänomistajat haluavat niitä arvokkaita kohteitaan suojella. Siitä toki heille sitten myös maksetaan korvaus tämän suojelupäätöksen myötä sieltä Metso-rahoista. Tätä kautta toteutuu esimerkiksi omaisuudensuoja yksityismailla, eli tältä osin metsänomistajat voivat olla rauhallisin mielin.

Samaan aikaan on hyvä huomata, että valtion metsistä todellakin valtaosa sijaitsee muualla kuin vaikkapa täällä Etelä-Suomessa, ja siellä nyt tehdään metsäkartoituksia Metsähallituksen toimesta ja katsotaan, mitkä alueet täyttävät nämä kriteerit. Sen lisäksi Metsähallitus näiden kartoitusten myötä tulee tunnistamaan paremmin ja myös muuten omat metsäalueensa ja siten sitten tekee päätöksiä siellä sen mukaisesti [Puhemies koputtaa] alueiden käytöstä, esimerkiksi metsien käytöstä, mutta en usko, että tällä on [Puhemies koputtaa] uhkaavaa vaikutusta meidän metsätalouteemme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

16.50 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että ainoa asia, mitä tässä suojellaan, on metsäteollisuuden voitot, ei Suomen luonto. Tänään julkaistut vanhojen metsien suojelukriteerit eivät ole minkään tasoinen luontoteko, ne ovat täydellinen rimalanalis. Metsät ovat aivan keskeisessä roolissa siinä, miten Suomi onnistuu luontokadon pysäyttämisen. Hallitus kehtaa väittää, että se on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen, mutta samalla katsotte vierestä, kun arvokkaat vanhat metsät katoavat hakkuukoneiden kitaan.

Asiantuntijat tyrmäsivät nämä kriteerit jo lausuntokierroksella, mutta mitä teki hallitus? Ei mitään, mikään ei muuttunut. Myös suomalaiset haluavat, että vanhat metsät suojellaan. Nyt lopputulos on se, että näillä kriteereillä käytännössä suurin osa Suomen vanhoista ja arvokkaista metsistä jää edelleen hakkuusuunnitelmien armoille. Ministeri, miten voi olla mahdollista, että teidän luontopolitiikkanne on niin vastuutonta, että edes tätä yhtä ainoaa lupautta te ette pystyneet pitämään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.51 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on korjattava tätä käsitystä. On totta, että näiden kriteerien avulla, jotka päätettiin tänään, arvioidaan todellakin valtion metsät. Kuitenkaan ei ole niin, että kaikki tämän kriteeristön ulkopuolelle jäävät metsät myöskään olisivat suoraan metsätaloustaloudessa. Metsähallitus on myös luvannut, että nyt kun kartoituksia tehdään, he

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

tulevat löytämään sitä myötä, kun löytyy näitä kriteereitä täyttäviä metsiä, myös heidän oman ympäristöohjelmansa mukaisia, alue-ekologiset kriteerit täyttäviä metsiä. Nämä alueet tullaan jättämään metsätaloustalouden ulkopuolelle.

Eli tällä on valtaosaltaan suurempi vaikutus kuin vain tiukalla lailla suojellut päätökset. Sen lisäksi on hyvä huomata, että jotta me voimme säilyttää meidän luonnon monimuotoisuuden, tarvitaan myös muita luonnontilaa parantavia toimia kuin tiukkaa suojelua. Tätä työtä tehdään muun muassa nyt, kun Suomessa laaditaan ennallistamisasetuksen täytäntöönpanosuunnitelmaa, jossa kestää kyllä aikaa, noin kaksi vuotta on siihen annettu. Nämäkin toimet tulevat olemaan tärkeä osa meidän luonnontilan parantamista, jota pitää tehdä niin metsissä [Puhemies koputtaa] kuin vaikkapa vesistöissäkin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys nuoriin kohdistuvista leikkauksista (Jessi Jokelainen vas)

Suullinen kysymys SKT 45/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.53 **Jessi Jokelainen vas:** Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuus usko on romahtanut ja tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen heikentynyt, kertoo tuore nuorisobarometri. Nuoret arvostavat koulutusta ja kaipaavat työelämältä vakautta. Mutta mitä tekee hallitus? Leikkaa ammatillisesta koulutuksesta, helpottaa irtisanomisia ja määräaikaisten työsuhteiden luomista sekä heikentää opiskelijoiden asumisen tukea. Lisäksi on tulossa nämä jo mainitut 75 miljoonan euron leikkaukset OKM:n hallinnonalalle, eikä niiden kohteista ole tosiaan kerrottu julkisuuteen. Hallitus väittää toimivansa nuorten tulevaisuuden puolesta, mutta nuoret ovat leikkausten suurimpia kärsijöitä.

Valtiovarainministeri Purra, olette sanonut, että nuoret tulevat vielä kiittämään hallitusta näistä tekemistänne päätöksistä. Mistä tämä kiitos tarkalleen ottaen muodostuu, kun tutkimusten mukaan nuorten usko omaan pärjäämiseensä horjuu jo nyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.54 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on todella tutkimusten mukaan kahdeksatta kertaa peräkkäin maailman onnellisin maa, mitä voi olla vaikea täällä kyselytunnilla uskoa, koska oppositiomme on niin kovin alakuloinen ja löytää kurjuutta ja ikävyyttä käytännössä kaikista asioista. [Mika Kari: Melko ylimielistä!]

Se, miten nuoret liittyvät tähän julkisen talouden sopeuttamiseen ja tähän, kun olen sanonut, että he tulevat kiittämään, liittyy juuri siihen, että se, että korjaamme taloutta tässä hallituksessa, liittyy sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen. Suomessa on eletty viime vuodet voimakkaasti velaksi. Erilaisia uusia oikeuksia, uusia etuuksia, uusia

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

palveluita on rakennettu velaksi. Mutta toisin kuin siellä vasemmalla monesti kuvitellaan, tämä velkaraha ei todellakaan ole ilmaista. Sen takaisinmaksuaika tulee. Lisäksi korot eli velanhoitokustannukset ovat huomattavan korkeat.

Tällä hetkellä pelkkiin valtion velanhoitokuluihin menee enemmän kuin koko Suomen kaikkien kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin, mikä on mielestäni aika hirvittävä summa. Se, että hallitus tekee näitä toimia [Puhemies koputtaa] velkasuhteen vakauttamiseksi, on nimenomaan tulevien sukupolvien [Puhemies koputtaa] hyväksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Ottawan miinasopimuksesta irtautumisesta (Timo Vornanen tv)

Suullinen kysymys SKT 46/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 **Timo Vornanen tv:** Arvoisa puhemies! Nyt puolustusministeri Häkkänen tarkkana siellä aitiiossa. — Puolan, Viron, Latvian ja Liettuan puolustusministerit ilmoittivat tällä viikolla irtautuvansa jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta. Marraskuussa 24 tein itse toimenpideoitte, jossa vaadin Suomen irtautumista Ottawan sopimuksesta. Olen alusta asti katsonut, että Suomen liittyminen tähän sopimukseen on ollut vakava sinisilmäinen virhe. Suomi tarvitsee jalkaväkimiinat puolustusarsenaaliinsa takaisin. Arvoisa puolustusministeri, miten hallitus aikoo edistää Ottawan sopimuksesta irtautumista ja jalkaväkimiinojen palauttamista takaisin puolustusarsenaaliimme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.56 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä on osoittanut hyökkäyssodassaan Ukrainassa, että se käyttää edelleen massamaisesti jalkaväkeä, ja sitä kautta jalkaväkimiinojen uudelleenarvioinnin koin tarpeelliseksi. Viime kesäkuussa pyysin Puolustusvoimien pääesikuntaa käynnistämään uudelleenarvioinnin tästä asiasta. Sen jälkeen syyskuussa komentaja myös tästä ääneen mainitsi, mistä syntyi tietysti hyvä julkinen keskustelu. Arviointi on tällä hetkellä hyvin loppusuoralla. Lähiviikkoina saamme puolustushallinnossa tämän puolustuksellisen arvion valmiiksi, ja sen jälkeen esittelen tämän kannan hallitukselle. Siinä yhteydessä varmasti ulkoministeriö tekee oman arvionsa Ottawan miinasopimuksen kokonaisuudesta myös, ja tämä asiakokonaisuus sen jälkeen myös parlamentaarisesti käsitellään kaikkien puolueiden kesken täällä.

Eli asia on hyvin vakavassa harkinnassa. Me emme lähteneet tätä kiirehtimään Puolan ja Baltian maiden takia, vaan tehdään oma perusteellinen arvio, [Puhemies koputtaa] koska miinat liittyvät hyvin vahvasti jokaisen maan omaan maantieteeseen [Puhemies koputtaa] ja siihen liittyvään puolustusjärjestelmään.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys opposition talouslinjasta (Timo Heinonen kok)

Suullinen kysymys SKT 47/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.57 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Viime syksynä oppositiopuolue SDP päätyi hyväksymään käytännössä kaikki hallituksen tekemät työmarkkina- ja sosiaaliturvauudistukset. Demaripuheet olivat siis silloinkin enemmän tai vähemmän, tai siis juurikin enemmän, ehkä jonkinlaista etukäteistä vaalipopulismia. [Ben Zyskowicz: Juhlapuhetta!]

No, sitten seuraavaksi SDP olikin puheissaan huolissaan yrittäjistä ja verotuksen kannustavuudesta, siis puolue, joka oikeasti rakastaa veroja. Oikeastihan SDP esitti yli kolmen miljardin veromoukaria suomalaisen yrittämiseen ja omistamiseen. [Aki Lindén: Onko tämä kysymys SDP:lle?]

Eilen sitten nähtiin todellinen takinkäännön mestariteos: SDP tuli hallituksen linjalle ja äänesti Kela-korvausten korottamisen puolesta, ja oikein muuten äänestikin. Mutta kun he olivat koko vaalikauden niitä kritisoineet, niin kriisikokoustahan siitä pukkasi.

Arvoisa pääministerin sijainen, valtiovarainministeri Purra, mitä tämä kertoo opposition [Puhemies koputtaa] talouspoliittisesta linjasta tai linjattomuudesta [Joona Räsänen välihuuto] ja siitä, onko hallituksen vaihtoehdoille olemassa realistisia ja uskottavia vaihtoehtoja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.59 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni edustaja kuvasi varsin hyvin, mitä on tapahtunut. Käytännössä kesäkuusta 2023 oppositiosta on kritisoitu kaikkia hallituksen vaikeita päätöksiä mutta myös monia muita: välttämättömiä uudistuksia, yksittäisiä säästötoimenpiteitä, työmarkkinatoimia ja niin edelleen. Erittäin merkittävää osaa niistä kuitenkin ei ole peruutettu sen paremmin vaihtoehtobudjeteissa kuin välttämättä sitten täällä salissa äänestettäessä. Ei tästä voi mitään muuta päätellä kuin että linja on varsin epäjohdonmukainen. [Välihuutoja vasemmalta]

Mutta kun katsotaan sitä, että kritiikki on tietenkin halpaa, puhuminen on helppoa — ja lisäksi puheenjohtaja Lindtmanhan on todennut, että nimenomaan tämä tyytymättömyys on se, joka hänen linjaansa eteenpäin ohjaa — niin tämä on varmasti ymmärrettävää. Mutta hallitus tietenkin pysyy omassa linjassaan, ja me teemme uudistuksia, joita tämä isänmaa tarvitsee.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

2.8. Suullinen kysymys Euroopan puolustuksen vahvistamisesta (Henrik Wickström r) Suullinen kysymys SKT 48/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Nästa fråga och den sista frågan. — Ledamot Wickström, varsågod.

Keskustelu

17.00 **Henrik Wickström r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Vårt stöd till Ukraina måste fortsätta. I går fick vi besök av president Zelenskyj i här riksdagen, och det fortsatta samarbetet mellan länderna är viktigt inte minst med tanke på våra egna historiska erfarenheter utan också med tanke på det geopolitiska läget. I går presenterade kommissionen sitt förslag till en strategi för europeisk försvarsberedskap. Det är mycket välkommet eftersom en stark europeisk försvarsmarknad gynnar också Ukraina.

Arvoisa puhemies! Eilen komissio julkisti puolustuksen valkoisen kirjan. Se sisältää toimenpiteitä, joilla vähennämme Euroopan riippuvuutta muista maista. Tämä on tervetullut avaus, jolla voimme nostaa pelotevaikutetta Euroopassa ja samalla vahvistaa esimerkiksi puolustusteollisuutta ja materiaalien saatavuutta. Kysyn, arvoisa ministeri Häkkänen: mitä tämä valkoinen kirja merkitsee Suomelle, ja miten voimme edistää koko Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitoksia. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

17.01 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten hyvin viime viikkojen ja kuukausien julkisestakin keskustelusta olemme nähneet, tarvitsemme vahvemman Euroopan puolustuskyvyn ihan konkreettisella tasolla, jos meinaamme seistä omilla jaloillamme. On tietysti Suomen turvallisuuden kannalta äärimmäisen tärkeää, että Euroopan muut maat nyt investoivat voimakkaasti joukkorakenteisiin, kalustoon, puolustusteollisuuden kehittämiseen, teknologiaan.

Tässä Euroopan vihreässä kirjassa ja siihen liittyvissä rahoitusmekanismeissa on askeleita oikeaan suuntaan. Nyt jää tarkempaan analyysiin vielä, ovatko ne riittäviä. Puolustusministerikokous, seuraava Puolassa, tarkastelee yksityiskohdiltaan tätä, ja tulemme olemaan tässä erittäin tarkkana siitä, onko se riittävän kunnianhimoinen. Siinä on askeleet oikeaan suuntaan, ja me olemme nyt viikkojen ja kuukausien vaikuttamistyöllä saaneet sinne myös meidän kantoja mukaan — pk-yritysten huomioimista puolustusteollisuudessa, maapuolustuksen painotusta, ilmapuolustuksen painotusta [Puhemies koputtaa] — mutta edelleen jää nähtäväksi, miten se kannustaa jäsenmaita aidosti isoihin investointeihin, ja tätä työtä pitää [Puhemies koputtaa] jatkaa vielä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

3. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Hallituksen esitys HE 213/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 3/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön hallituksen esityksestä, jossa ehdotetaan säädettäväksi laki kuluttajatuotteiden turvallisuudesta ja laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta:

Ehdotuksen taustalla on EU:n yleinen tuoteturvallisuusasetus, jolla yhdenmukaistetaan kuluttajatuotteiden turvallisuussäätely. Esityksen pääasiallisina tavoitteina on täydentää EU:n yleistä tuoteturvallisuusasetusta ja nykyaikaistaa kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevaa yleistä säätelyä.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista säädettäisiin kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettavassa laissa siltä osin kuin se on asetuksen mukaan tarpeen. Laissa säädettäisiin lähinnä tuoteturvallisuutta koskevista kielivaatimuksista, toimivaltaisista markkinavalvontaviranomaisista ja joistakin näiden toimivaltuuksista sekä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista.

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annettavassa laissa säädettäisiin turvallisen kulutuspalvelun vaatimuksista ja turvallisuuden arvioinnista, palveluntarjoajan velvollisuuksista, valvontaviranomaisesta ja sen valvontakeinoista, valvontaviranomaisen velvoittavista päätöksistä ja lain rikkomisen seuraamuksista.

Tuoteturvallisuusasetuksessa säädettävistä seikoista ei tule säätää kansallisesti, minkä vuoksi voimassa oleva kuluttajaturvallisuuslaki on ehdotettu kumottavaksi. Asetuksen noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten nimeäminen, markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuudet sekä asetuksen rikkomiseen sovellettavat seuraamukset edellyttävät kuitenkin kansallista säätelyä.

Talousvaliokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja perusteltuina ja puoltaa niiden hyväksymistä yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyn muutoksen. Nämä yksityiskohdat ja tarkemmat tiedot löytyvät mietintötekstistä. Yleisesti ottaen palveluntarjoajayritysten hallinnollinen taakka kevenee.

Valiokunta korostaa markkinavalvonnan merkitystä myös yritysten tasapuolisten kilpailuedellytysten näkökulmasta. Erityisesti verkkoympäristössä markkinoitavien tuotteiden määrän ja mahdollisten turvallisuuspuutteiden lisääntyessä on tärkeää turvata myös Tullin riittävät edellytykset hoitaa tehtäväänsä tehokkaasti.

Valiokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esiin tuotuun huoleen siitä, että kolmansista maista käsin tapahtuvan verkkokaupan kasvu ja EU:n ulkopuolisten toimijoiden suorot

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

toimitukset aiheuttavat haasteita sisämarkkinoille, tuoteturvallisuudelle ja reilulle kilpailulle. Tuotteissa on havaittu turvallisuus- ja laatuongelmia, joita kansalliset viranomaiset eivät pysty riittävästi valvomaan. Ongelman ratkaisu edellyttää useiden hallinnonalojen toimia, joista nyt tarkasteltava sääntely muodostaa yhden osan.

Yleisenä huomiona talousvaliokunta myös kiirehtii toimenpiteitä, joilla taataan tasapuoliset kilpailuedellytykset sisämarkkinoilla ja puututaan kolmansien maiden verkkokauppojen epäreiluun kilpailuun. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu on poissa. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.06 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tämä on tietysti jossain määrin tällainen tekninen EU-lainsäädännön toimeenpano, josta tässä tuoteturvallisuussääntelyä koskevassa laissa on kyse, mutta haluan kyllä nyt koko eduskunnan tässä ollessa koolla kiittää talousvaliokunnan puheenjohtajaa, edustaja Puistoa ja tietysti koko valiokuntaa erittäin hyvästä mietinnöstä.

Euroopan unioniahan arvioidaan tällaiseksi sääntelyn supervallaksi, ja varmasti se ajoittain toimiikin niin meidän eurooppalaisten kuluttajien kuin ihan koko ihmiskunnankin hyväksi, jos ajatellaan vaikka sitä, kuinka tämän vuoden alusta, koko maailmassa käytännössä, kaikissa uusissa matkapuhelimissa on sama laturiliitin. Enää kansakuntien ei tarvitse kilpailla sillä, kenellä on paremmat laturit, vaan voidaan keskittyä sitten ihan niiden puhelimen sisältöominaisuuksiin ja ylipäätään mobiililaitteiden sisältöominaisuuksiin. Tämänkaltainen lainsäädäntö on hyvää, mutta on todella tärkeää, että pystytään sitten myös oikeasti toimeenpanemaan näitä määräyksiä. Kun tässä lainsäädännössä on kyse nimenomaan tuoteturvallisuudesta, niin siinäkin varmasti Eurooppa on todella maailman edelläkävijä, ja se on hyvä asia, mutta sitten käytännön elämässä kuitenkin olemme havainneet sen, että eurooppalaisetkin kuluttajat voivat tilata kiinalaisista verkkokaupoista tuotteita — siksi käytän sanaa ”kiinalaisista”, koska Tullin ja Postin tilastojen mukaan näistä pienlähetyksistä, joita Suomeenkin tulee, 98 prosenttia tulee Kiinasta — jotka sinänsä kuluttajan näkökulmasta voivat olla kyllä hyviä, kustannusvaikuttavuudeltaan tarkoituksenmukaisia, mutta valitettavasti siellä joukossa voi olla myös sellaisia lähetyksiä, jotka ovat vaarallisia niin kuluttajalle, hänen läheisilleen kuin laajemminkin yhteisölle. Voidaan puhua esimerkiksi elektroniikkalaitteiden paloturvallisuudesta tai vaikkapa kosmetiikan kemiallisista myrkyistä ja muista vastaavista asioista. Sen vuoksi on erittäin hyvä ja tärkeä asia, että tässä puheenjohtaja Puiston ja valiokuntansa tekemässä mietinnössä nämä asiat tuodaan myös esille.

Todella peräänkuulutan sitä, että Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU-tasolla siihen, että millä tavalla voidaan varmistaa, kun kuluttajatuotteita tällä tavalla globaalissa verkkokaupassa liikutellaan, että kun niitä Euroopan alueelle tulee, niin todella nämä tavarantoimittajat maksavat sen, että eurooppalaiset viranomaiset pystyvät varmistamaan erilaisin testein siitä, että laitteet ja tuotteet, joita alueillemme toimitetaan, ovat kuluttajan kannalta turvallisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

17.09 **Sakari Puisto ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Juuri niin kuin edustaja Autto nosti esiin, EU:han tekee nyt tulliuudistusta, ja jatkossa on esimerkiksi tarkoitus puuttua tähän 150 euron minimirajaan ja ilmeisesti poistaa se. Tämä palikka, mitä nyt tehtiin, tämä HE, on tietysti yksi osa sitä, ja siinä on aika paljon tekniikkaa, mutta me myös valiokunnassa käsiteltiin tätä teemaa laajemmin ja otettiin myös siinä mietinnössä kantaa ja korostettiin näiden uudistusten tarpeellisuutta, koska tämä verkkokauppahan on kasvanut nimenomaan kolmansista maista ja erityisesti Kiinasta — puhutaan niin kutsutusta temuttamisesta — suorastaan räjähdysmäisesti, ja on tärkeätä, että sen tuomiin varsin selviin epäkohtiin pystytään puuttumaan. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 213/2024 vp sisältyvien 1.—14. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Puoluerahoituksen valvonta 2024 – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

Kertomus K 10/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.11 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva asia on Puoluerahoituksen valvonta 2024 — Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus. Poliittisten puolueiden rahoitus vaikuttaa suoraan demokratiamme uskottavuuteen ja kansalaisten luottamukseen päätöksentekoon. Puolueiden on huolehdittava varojensa käytöstä yhtä vastuullisesti kuin minkä tahansa muun julkisen ja julkista rahoitusta saavan tahon. Avoimuus, vastuullisuus ja läpinäkyvyys ovat kulmakiviä poliittisen järjestelmämme kestävyuden kannalta.

Arvoisa herra puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston tuore kertomus puoluerahoituksen valvonnasta tuo esiin myönteistä kehitystä mutta myös epäkohtia ja laiminlyöntejä, joihin on välittömästi puututtava. Puoluerahoituksen ilmoittamisen viiveet, ulkopuolisten tukijoiden raportointiin liittyvät epäselvyydet sekä valtionavustusten asianmukainen käyttö ovat kysymyksiä, joihin on suhtauduttava hyvin vakavasti. Kun poliittiset toimijat käyttävät yhteisiä varoja, on kansalaisten oikeus tietää, miten ne käytetään. Puoluetuki on veronmaksajien rahaa, ja siksi sen käytön on oltava erityisen avointa ja rehellistä. Jokainen euro, joka osoitetaan poliittiseen toimintaan, on osa yhteistä talouttamme. Puoluerahoituksen sääntöjen noudattaminen ei ole pelkkä muodollisuus, se on edellytys kansalaisten luottamuksen säilymiselle.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

Arvoisa herra puhemies! Meidän tehtävämme ei ole vain täyttää lakisääteiset vaatimukset vaan toimia esimerkkinä vastuullisuudesta ja vastuullisesta taloudenhoidosta ja hallinnosta. Poliitiikka ei ole erillinen saareke vaan osa yhteiskunnan ja kansantalouden kokonaisuutta. Demokratia perustuu avoimuuteen ja vastuullisuuteen. Puoluerahoituksen on oltava linjassa näiden periaatteiden kanssa. Meidän on toimittava siten, että vahvistamme puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Hänninen. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

17.14 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Läpinäkyvä poliittisten toimijoiden tukeminen on yksi toimivan länsimaisen demokratian kulmakiviä. Lainsäädännön keskeinen tavoite on ehkäistä korruptiota sekä taata riittävät voimavarat poliittisen järjestelmän toiminnalle vaaleissa. Meillä onkin Suomessa eurooppalaisittain hyvin toimiva ja tehokaskin vaalirahoituksen valvonta. Se on lainsäädännössä järjestetty hyvällä tavalla, mutta myöskin kehitettävää tässä meidän järjestelmässämme on. Me emme saa tässä salissa vaipua liikaa itsetyytyväisyyteen siitä, millä tavalla vaalirahoituksen valvontaa on järjestetty. Sitä pitää myös ajassa pyrkiä kehittämään ja tehdä aloitteita lainsäädännön pitämiseksi ajan tasalla, jotta meillä jatkossakin olisi eurooppalaisittain toimiva ja tehokas vaalirahoituksen valvonta, joka myös ehkäisee väärinkäytöksiä ja takaa sen läpinäkyvyyden, jota länsimaisessa demokratiassa vaalien osalta kaikkina aikoina täytyy olla.

Tämä puoluerahoituksen valvonnasta vuodelta 2024 laadittu VTV:n kertomus tarjoaa jälleen kerran hyvän mahdollisuuden käydä tässä salissa sitä ajankohtaista keskustelua niistä kehittämistarpeista, joita vaalirahoituksen valvontaan liittyy. Teen tässä yhteydessä yhden konkreettisen ehdotuksen siitä, miten voisimme kehittää vaalirahoituksen valvontaa täällä Suomessa.

Tällä hetkellähän kaikilla vaaleihin osallistuvilla ehdokkailla on mahdollisuus tehdä vapaaehtoinen vaalirahoituksen ennakoilmoitus eli tehdä selkoa vapaaehtoisesti ennen vaaleja, mistä lähteistä vaalirahoitusta on kerännyt, miten sen aikoo käyttää, millainen summa kunkin henkilökohtaisesta kampanjasta sitten yhteensä muodostuu.

Valitettavasti nykyisessä lainsäädännössä on kuitenkin niin, että tämä vaalirahoituksen ennakoilmoitus on vapaaehtoinen, se ei ole ehdokkaille pakolliseksi säädetty. Tästä seuraa se, että valtavan usein vaaleissa, kun katsoo ennakoilmoituksia, sitä, kuinka moni ehdokas sen on tehnyt, hyvin tyhjältä näyttää. Eli näitä vapaaehtoisia ennakoilmoituksia ei kovinkaan paljon käytetä mahdollisuutena, ja se on tietysti äänestäjän kuluttajansuojan kannalta ongelmallista.

Tässä salissa on usein ehdotettu ja ehdotan uudelleen, että meidän pitäisi tässä salissa säätää laki, joka tekisi näistä vaalirahoituksen ennakoilmoituksista pakollisen jokaiselle ehdokkaalle ennen vaaleja. Tämä antaisi äänestäjille aidon mahdollisuuden arvioida kunkin ehdokkaan vaalirahoituksen tasoa, niitä lähteitä, avoimesti ennen vaaleja eikä vasta sitten vaalien jälkeen, kun äänät on jo annettu ja tulos vahvistettu. Tämä muutos, arvoisa puhemies, olisi nyt jo tällä vaalikaudella tärkeää lainsäädäntöön säätää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

17.17 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Edustajakollega Peltonen teki tuossa äsken ehdotuksen, jota ei kuitenkaan ymmärtääkseni ollut päätösehdotukseksi varsinaisesti tarkoitettu, mutta voin henkisesti ilmoittaa kannattavani tätä hyvää ehdotusta sitten, kun tätä asiaa jatkokäsitellään. Tämähän menee tarkastusvaliokunnan käsittelyyn. Olen itse tarkastusvaliokunnan jäsen, ja me olemme saaneet siellä juuri valmiiksi mietinnön edellisestä vastaavan kaltaisesta asiakirjasta. Tämä on erittäin perusteellinen sillä lyhyellä tutustumisajalla, jonka tähän ehdin käyttää.

Täällä alussa on valvonnan päähavainnot. Nostan niistä esille kolme suorilla sitaateilla: ”Valvonnassa havaittiin edellisten vuosien tapaan, että kaikkea ulkopuolista tukea ei ollut ilmoitettu ajantasaisella ilmoituksella.” Toinen havainto: ”Valvonnassa havaittiin suorituksia, joita valvottavat pitivät tavanomaisena järjestötoimintana tai läpikulkuerinä, joista ne eivät olleet tehneet ajantasaisia ilmoituksia.” Ja kolmas havainto: ”Valvonnassa todettiin, että puoluelain mukaisia asiakirjoja, tilityksiä ja tietoja puuttui ilmoitusrekisteristä.”

Kokonaisuus on kuitenkin varsin myönteinen. Suomessa ehdolla olevat henkilöt tekevät tarkkaa kirjanpitoa omista vaalirahoituksistaan. Itsekin niissä vaaleissa, joissa olen ollut mukana, ja kuten me kaikki muutkin, olen havainnut, että jossain määrin on joskus vaikea kohdentaa juuri oikealle riville siellä sekä tuen saanti — esimerkiksi ”puolue” ja ”puolueosasto” tarkoittavat siellä eri asioita — että se tuen kohdentaminen, onko se käytetty sanomalehti-ilmoitukseen, onko se käytetty painotuotteisiin ja minkälaiseen muuhun. Siinä on tällaista, jossa pitäisi olla hyvin tarkka, vaikka se ehkä ei ole kaikkein olennaisinta.

Olenaisinta on tietenkin se, mikä täällä lopussa ilmenee. Täällä on aivan erinomaiset liitteet, ja olenkin nyt vähän hämmästynyt, että media ei ole vielä näitä tuntunut löytävän, vai onko minulta jäänyt huomaamatta. Täällä on ”Liite 3: Tilastotietoa puoluerahoituksesta”. Siellä on useita taulukoita. Otetaan vaikka taulukko 8, ilmoitetut tuet. Siinä on kärjessä Suomen ruotsalainen kansanpuolue ihan ylivertaisella luvullaan ja kakkossijaa pitää Kansallinen Kokoomus. Sitten on taulukko 9, jossa on puolueiden lähiyhteisön antamat tuet. Sama kaksikko on siinä selvästi kärjessä. Sitten on lueteltu muita säätiöitä, ja sitten täällä on todella useita, useita taulukoita. Taulukko 14 käsittelee eniten tukea puolueen vaalikampanjaan eduskuntavaaleissa 23 antaneet yksityishenkilöt. Siellä on kymmenen kärjessä, niistä on yhdeksän ollut kokoomukselle ja yksi Vihreälle liitolle. Tämä kertoo omalla tavallaan, miten ne rahavirrat täällä puoluerahoituksessa kulkevat. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos, olkaa hyvä.

17.20 **Henrik Vuornos kok:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää VTV:tä hyvästä ja perusteellisesta puoluerahoituksen tarkastuskertomuksesta. On hyvä, että puoluetukia valvotaan asianmukaisesti ja että eduskunta saa myös tällaisen tiedon vuosittain käsittelynsä.

Tarkastusvirasto esittää raportin loppupuolella muutamia uudistustarpeita ja kehittämisehdotuksia puolueen vaalirahoitusvalvontaan. Omasta mielestäni siellä on hyviä ehdotuksia ja sitten vähän vähemmän hyviä ehdotuksia.

Hyvä ehdotus on se, että tahojen, jotka antavat lainaa puolueille, nimet tulisi jatkossa julkistaa. Eduskunnan käsittelyssähän onkin hallituksen tuoma vaalilain muutosehdotus,

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

jossa tämä asia korjataan, eli jatkossa, jos lainoitat ehdokkaita tai puolueita, nimi tulee julkistaa. Tämä on tervettä kehitystä, joka lisää läpinäkyvyyttä tässä rahoituksessa.

Sitten, koska toimin myös puolueen paikallisyhdistyksen, Tapiolan Kokoomuksen, puheenjohtajana, katse osui ehdotukseen, jossa VTV toivoi, että puoluerahoitusvalvonta ulotetaan puolueiden paikallisyhdistyksiin, ja VTV kertoi, että Suomessa on yli 6 000 puolueiden paikallisyhdistystä, ja tämä taas ei kuulosta kovin tarkoituksenmukaiselta. Suurin osa puolueiden paikallisyhdistyksistä toimii henkilöjäsenten jäsenmaksuilla, ja taloudellinen liike tilillä on kahvipaketteja ja pullaa ja makkaraa vaalitulaisuuksiin. Uskaltaisinkin arvata, että tämä aiheuttaisi varsin kohtuuttoman byrokraattisen rasituksen puolueiden paikallistoiminnalle, jonka elinvoima muutenkin on varsin rajallista eri puolilla.

Toinen VTV:n ehdotus, jota kritisoin, on se, että tarkastusvirasto ehdottaa, että erikseen ilmoitettavan tuen alarajaa pitäisi laskea tai jopa poistaa. En pidä tätä tarkoituksenmukaisena. Valtaosa vaalikampanjojen rahoittajista on yksityishenkilöitä, jotka eivät halua profiloitua erityisesti poliittisessa toiminnassa, ja tämä vähentäisi entisestäänkin vaikean vaalirahoituksen keräämistä ehdokkaille. Tosiasiallisesti, koska näitä ilmoitusrajoja ei ole aikoihin nostettu, inflaatio on laskenut näitä ilmoitusrajoja. Itse pohdinkin sellaista, että olisi ehkä hyvä tehdä inflaatiokorjaukset sekä ilmoitusten alarajoihin että maksimisummiin, jolloin ne vastaisivat sitä rahan arvoa, joka on aikanaan mietitty näille ilmoitusrajoille sopivaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joonas Räsänen, olkaa hyvä.

17.23 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Jälleen tärkeä keskustelu tässä salissa liittyen tähän puoluerahoitukseen ja sen valvontaan. Jälleen olemme saaneet tarkastusvirastolta hyvän koonnin nykytilasta ja myös sitten näistä kehittämissuunnitelmista tulevaan, ja varmaan tältä pohjalta tarkastusvaliokunta pyrkii — ja veikkaan, että pystyykin — tekemään työnsä oikein hyvin ja tuomaan meille sitten mietinnön aikanaan tänne saliin käsittelyyn, mutta tässä lähetekeskustelussa jo muutama huomio.

No, ensinnäkin se, että aina kun puhutaan tästä puoluerahoituksesta, niin kyllähän demokratiaan kuuluu se, että me pyrimme siinä mahdollisimman suureen avoimuuteen, joka sitä kautta myös sitten lisää kansalaisten luottamusta meidän poliittista järjestelmäämme kohtaan. Sen takia on tärkeitä, että meillä on sellainen lainsäädäntö, joka myös avaa mahdollisimman laajasti puolueiden rahoituksen kaikkien nähtäville, jotta sitten jokainen voi ottaa myös nämä seikat huomioon, kun tekee esimerkiksi omia johtopäätöksiään.

Mutta sitten se toinen huomio on myös ihan yhtä tärkeä, että kyllä, tällaisessa vapaassa demokratiassa pitää olla yhteiskunnan eri tahoille sallittua myös tukea niitä aatesuuntia, niitä poliittisia toimijoita, joita haluavat. Rahoituksen lahjoittaminen puolueelle, ehdokkaan kampanjan tukeminen, ne ovat niin kuin täysin sallittuja. Ja sitten, totta kai, täytyy toimia sen lainsäädännön mukaan.

Kun katsoo näitä erilaisia kehittämissuunnitelmia, joita tässäkin keskustelussa on noussut esille, niin kiinnitän muutamaan huomiota.

Ensimmäinen liittyy tähän edustaja Peltosen esiin nostamaan asiaan, että tulisiko ehdolla olevien osalta jo laajentaa velvollisuutta tehdä tämä vaalirahoitusilmoitus ennakkoon. Minä pidän tätä ihan terveenä ehdotuksena. Tästä on aiemminkin puhuttu, että

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

kyllä meistä jokainen jo nyt ennen vaaleja suurin piirtein tietää, kuinka paljon on vaalirahaa käyttämässä, tai ensinnäkin kerännyt ja kuinka paljon on sitä käyttämässä. Minusta tämä toisi kyllä uuden lisän tähän avoimuuteen ja pidän tätä perusteltuna.

No, toinen ehdotus sitten, missä myös huomaan tulevani samaan johtopäätökseen kuin edustaja Vuornos tässä edellä, on se, että jos tämän tarkastusviraston ehdotuksen perusteella pitäisi lähteä puolueiden paikallisyhdistysten toimintaa vielä enemmän penkomaan, niin myöskään sitä en pidä kovin tarkoituksenmukaisena. Jos nyt joku tarkastusvirastosta haluaa, tai kuka tahansa muu, niin Lohjan työväenyhdistykseen voi tulla kyllä papereita tonkimaan ja niitä makkarakuitteja katsomaan, mutta varmaan tämän ison kuvan näkökulmasta se ei ole se, mihin suuntaan tätä puoluerahoitusvalvontaa pitäisi viedä, vaan enemmänkin puuttua juuri siihen, missä täällä tosiasiallisesti myös isot rahat liikkuvat, niin kuin edustaja Lindén tässä hyvin kävi läpi näitä tarkastusviraston huomioita.

Kaiken kaikkiaan on hyvä ehkä lopettaa siihen, että meillä Suomessa nämä puolueidenkin rahoituskuviot tämän tarkastusviraston raportin mukaan on pääsääntöisesti hoidettu erittäin hyvin ja vastuullisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

17.26 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun tämä VTV:n kertomus puoluerahoituksen valvonnasta vuodelta 2024 poiki varsin hedelmällistä keskustelua meidän vaalirahoituslainsäädännön ja vaalirahoituksen valvonnan kehittämistä, niin tohdin toisenkin konkreettisen ehdotuksen tähän keskusteluun tuoda.

Meillä on yksi varsin erikoinen kummallisuus meidän nykyisessä vaalirahoituslainsäädännössämme, ja se on se, että Suomeen, Suomessa käytäviin vaaleihin, on mahdollista antaa vaalirahoitusta ulkomailta. Jos edustat samaa aatesuuntaa edustavaa tahoa kuin täällä oleva vaikka puolue tai ehdokas, niin voit ulkomailta vaalirahoitusta Suomeen vaikkapa eduskuntavaaleihin antaa. Olen pitänyt tätä eräänlaisena porsaanreikänä ja kummallisuutena. Tämä ulkomaisen vaalirahoituksen antaminenhan ei ole läheskään kaikissa Euroopankaan maissa, saati muissa länsimaissa, mahdollista. Esimerkiksi Yhdysvalloissa, joka on ehkä maa, josta ei kannata muilta osin ottaa juurikaan mallia vaalirahoitusvalvonnan tai vaalirahoituslainsäädännön kehittämiseen, on kategorisesti kielletty tämä ulkomailta annettava vaaliraha, ja ajatuksena on se, että se voisi mahdollistaa myöskin vaalivaikuttamisen, mikäli jonkinlainen taho tahtoisivat tätä rahaa kanavoimalla sitten vaikuttaa siihen, miten erilaiset poliittiset puolueet tai ehdokkaat vaaleissa suoriutuvat.

Katson, että olisi aivan selkeää ja selvää se, että meidän pitäisi Suomessa pystyä näistä vaaleista, niin puolueiden kuin ehdokaidenkin, suoriutumaan ihan kotimaisin voimin. Meillä ei pitäisi olla lainsäädännössä tällaista aukkopaiikkaa, joka tarjoaa mahdollisuuden tälle ulkomaalaiselle vaalirahoitukselle. Tiedän, että se ei ole tällä hetkellä ongelma, mutta kun me nyt muiltakin osin käymme Suomessa lainsäädäntöä läpi ja pyrimme tilkitsemään näitä hybridivaikuttamisen aukkoja ja muita riskipaikkoja, niin tämä kyllä kannattaisi tässä yhteydessä myöskin katsoa.

Nyt kun eduskunnan tarkastusvaliokunta tämän ansiokkaan kertomuksen saa käsiteltäväkseen, niin ehdottaisin kyllä terveisenä sinne tarkastusvaliokuntaan edustajille, että he katsoisivat tämäntyyppisiä kehitysehdotuksia, mitä tässäkin keskustelussa on tänään kuultu, ja vaikka omana asiana tutkisivat, voisiko jonkinlainen aloite syntyä siitä,

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

että tälläkin vaalikaudella taas hieman parempaan suuntaan veisimme tätä kansallista vaalirahoituslainsäädäntöä ja vaalirahoituksen valvontaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.29 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin muutama sana Valtiontalouden tarkastusvirastosta: Tyytyväisenä totean, että viraston toiminta on palautunut normaaliksi johtajavaihdoksen myötä. Eduskunta nimitti ja eduskunta erotti edellisen johtajan pitkän prosessin jälkeen. On tärkeätä, että näin merkittävän viraston johto nauttii eduskunnan luottamusta ja henkilökunnan luottamusta ja myös tietysti tarkastettavien luottamusta.

Sitten näistä ennakoilmoituksista: Minulla ei ole mitään sitä vastaan, että ennakoilmoitukset olisivat pakollisia, mutta se, mikä minua häiritsee, on se, että nykyistäkään vaali-ilmoittelua ei ole sinänsä mitenkään voimakkaasti sanktioitu. Jokaisessa vaali-ilmoituksessa pitäisi olla merkintä siitä, kuka on maksaja. Sitä ei siellä aina ole, ja jos on, niin se saattaa olla siihen tyyliin, että Kaikkea hyvää kaikille ry on tämän ilmoituksen maksaja. No, se ei kerro kyllä mainoksen lukijalle oikeastaan yhtään mitään, koska sinne yhdistyksen kirjanpidon taakse voi laittaa sitten ihan mitä tahansa ja mitä lähteitä tahansa. Jos sääntelyä kiristetään, niin kaikessa sääntelyssä ja tämän tyyppisessä toiminnassa pitäisi olla sitten selvät sanktiot. En tiedä, mitä ne sanktiot voisivat olla, mutta joku sanktiohan siinä pitää olla, niin että niitä sitten noudatetaan. Siitä on historiastakin taulukauppojen ynnä muitten osalta omat kokemukset.

Sitten puututtiin tähän, että mikä oikeus kansalaisilla ja yrityksillä on antaa anonymisti tukea: Olen samaa mieltä, mitä tässä on nyt sanottu, että sellainen mahdollisuus pitää olla myös jatkossa, pienehköillä summilla, kuten nytkin, koska se on osa demokratiaa. Siellä on voitava vaikuttaa nimettömänä, sillä pienissä yhteisöissä tai suvuissa tai milloin missäkin yhteisössä ei välttämättä ole miellyttävää tulla esille omalla nimellään. — No, tässä oikeastaan huomioni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos, olkaa hyvä.

17.32 Henrik Vuornos kok: Arvoisa puhemies! Ehkä yleisesti on hyvä sanoa alkuun, että vaalirahoitus on tarpeellista, jotta myös muut kuin julkisuuden henkilöt voivat tänne eduskuntaan tulla valituiksi. Se tarjoaa siten tasaisempia mahdollisuuksia pyrkiä kansaa edustamaan.

Vaalirahoitusilmoituksissa lienen eduskunnan ainoa kansanedustaja, joka ei ole tehnyt vaalirahoitusilmoitusta, koska olen noussut tänne toiselta varasijalta. Toisella varasijalla olevalla kansanedustajaehdokkaalla ei ole edes mahdollisuutta tehdä vaalirahoitusilmoituspalvelussa tätä ilmoitusta. En ehkä pidä sitä välttämättä tarkoituksenmukaisena, että kaikkia varasijoilla olijoita velvoitettaisiin tekemään ilmoitus, mutta voisi tällöisen mahdollisuuden sinne rekisteriin edes luoda, koska silloin vaalien yhteydessähän se ilmoitus tulisi tehdä. Jos joku nousee esimerkiksi 2—3 vuotta vaalien jälkeen eduskuntaan, ja sillä hetkellä vaadittaisiin ilmoitusta, niin niitä tositteita voi olla vaikea löytää. Toivoisin, että tällöinen asia huomioitaisiin.

Mitä tulee SDP:n Peltosen esitykseen ennakoilmoituksesta, niin varmasti ihan mielenkiintoista ajattelua. Tosielämän kokemus kuitenkin on se, että usein vaaleissa

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

ihmiset heräävät lähellä vaalipäivää, ja tavallisia pienlahjoituksia erityisesti tulee siinä juuri vaalien alla, jolloin ehkä siltä tarkkuustasolta, jota odotetaan vaalirahoituksen ennakoilmoitukselta, ei voi vaatia aivan samaa kuin sitten varsinaiselta vaali-ilmoitukselta. Mutta kaikki avoimuuden lisääminen, erityisesti vapaaehtoisuuden kautta, on hyvää, ja äänestäjähän voivat sitten itse arvottaa sitä, että haluavatko äänestää ehdokasta, joka ei ole tehnyt ennakoilmoitusta etukäteen, vai onko se sitten yhtä merkitsevä asia kuin muut asiat siinä äänestyspäätöksessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.34 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Vaalirahoituksen kehittäminen on välttämätöntä, ja kiitän edustaja Peltosta hyvistä parannusehdotuksista. Tarkka valvonta on välttämätöntä avoimuuden ja demokratian kannalta, ja vain tämä lisää luottamusta ja poliittisten toimijoiden arvostusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

17.34 **Mikko Polvinen ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Peltosen puheenvuoro ulkomaalaisesta rahasta kirvoitti puheenvuoron siitä, että globaalit toimijat voivat vaikuttaa vaaleihin toki rahalla mutta muutoinkin. Esimerkiksi Saksan vaaleissa näimme, kun sosiaalisen median omistaja pyrki vaikuttamaan Saksan vaaleihin Yhdysvalloista käsin, taikka suomalainen sosiaalidemokraattinen väki lähti Yhdysvaltain vaaleihin koputtelemaan oville Kamala Harriksen puolesta. Minun mielestäni tämä vaikuttaminen näin Atlantinkin yli oli kyseenalaista, ja sen takia haluan muistuttaa siitä, että pelkkä raha ei ole se, millä vaaleja voitetaan, vaan myös toiminnalla, ja siitä toiminnasta on hyvä käydä keskustelua, kuinka puolueet toimivat Suomessa ulkomaisten vaaleihin vaikuttamisen suhteen tai kuinka tänne maahan annetaan ulkomaalaisen yritystoiminnan tai puolueitten toiminnan vaikuttaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

5. Lakialoite arvonlisäverolain muuttamisesta

Lakialoite LA 23/2024 vp Veronika Honkasalo vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

Keskustelu

17.36 **Veronika Honkasalo vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsitteilyssä on lakialoitteeni, jossa tavoitteena on laskea kirjojen arvonlisävero nolnaan. EU:n lainsäädäntö on vuodesta 2022 asti mahdollistanut kirjojen arvonlisäveron laskemisen nolnaan. Lukeminen, lukutaidon parantaminen ja lukemalla saatava sivistys siis katsottiin niin tärkeiksi arvoiksi ja päämääriksi, että niitä saa edistää normaalia alemmalla arvonlisäverokannalla tai vapauttamalla ne arvonlisäverotuksesta kokonaan. Monissa Euroopan maissa on tehtykin näin, koska lukemista ja kirjallisuutta pidetään kansallisesti merkittävänä asiana. Näen tärkeänä, että Suomi ottaa tästä esimerkkiä, sillä valtion on tuettava vahvasti kirjallisuutta pienellä kielialueella.

Valitettavasti hallitus on valinnut toisen suunnan. Kirjojen arvonlisävero nousi nimittäin tämän vuoden alusta 10 prosentista 14 prosenttiin. Suomi siirtyi korotuksen jälkeen yhdeksi raskaimmin kirjoja verottavista maista Euroopassa. Kirjojen arvonlisäveron noston kansantaloudellinen merkitys on vähäinen mutta kirjallisuuden, kirjailijoiden ja lukutaidon tukemiselle kyseenalainen. Meidän onkin puhuttava kirjallisuuden yhteydestä lukutaitoon, sillä lukutaito on kaiken oppimisen kivijalka. Vahva lukutaito on monimutkaisessa maailmassa tärkeä selviytymiskeino. Elämme ajassa, jossa kaikenlaista tietoa tulee monesta eri kanavasta yhä kiihtyvämpään tahtiin. Väärän ja virheellisen tiedon levittämisestä on tullut yhä isompi ongelma. Väärää ja virheellistä tietoa levitetään myös hyvin taitavasti, ja toisaalta se on monissa eri kanavissa hyvin helppoa. Voi hyvin sanoa, että tässä ajassa kriittinen lukutaito on tärkeämpää kuin koskaan, ja se on myös turvallisuuspoliittinen kysymys.

Lukemaan oppii lukemalla erilaisia tekstejä ja oppimalla tuottamaan niitä myös itse. Tiedämme, että lukemisella on vahva yhteys kaikkeen oppimiseen. Kirjallisuuden tukeminen arvonlisäveroa alentamalla on toki vain yksi keino lukutaidon vahvistamiseksi ja omaehtoisen lukemisen edistämiseksi, ja muitakin keinoja tarvitaan. Kirjojen arvonlisäveron korottaminen on kuitenkin täysin väärä suunta.

Arvoisa puhemies! Kirjojen arvonlisäveron korotus tarkoittaa myös sitä, että valtio saa myydystä kirjasta enemmän kuin sen tekijä eli kirjailija itse. Miten ihmeessä tätä voidaan perustella? Nyt eduskunnan käsittelyssä oleva hallituksen kulttuuripoliittinen selonteko tunnistaa kyllä hyvin kirjallisuuden merkityksen, mutta taas kerran hallituksen oma politiikka vie täysin toiseen suuntaan. Kirjallisuutta ei ole olemassa ilman kirjailijoita, ja hallitus nostaa kirjojen arvonlisäveroa tilanteessa, jossa kirjailijoiden tulot ovat jyrkässä laskussa. Tyypillisesti kirjailijoiden tulot kertyvät hyvin monesta eri lähteestä, esimerkiksi kirjamyynnistä, apurahoista, erilaisista palkkioista ja lainauskorvauksista. Tässä jokainen osa on merkityksellinen, ja toisaalta yhdenkin osan heikennys tarkoittaa pudotusta monesti jo valmiiksi heikkoon toimeentuloon. Kirjojen arvonlisäveron nollakantaa kannattavat niin kirjailijat kuin kustantajatkin. Lisäksi kirjahankintojen mahdollistaminen virikeseteleillä olisi keino tukea kirjallisuutta.

Kirjallisuus ei pysy moniäänisenä ja kehity ajassa, jos meillä ei ole monenlaisista taustoista tulevia kirjailijoita. Heidän tuloihinsa vaikuttaa tällä hetkellä moni samanaikainen ja nopea kehityskulku. Yksi suurimmista muutoksista on e-kirjojen ja e-äänikirjojen tulo rytinällä markkinoille. Kirjojen monet formaatit ovat positiivisia asioita kirjallisuuden saavutettavuudelle. Tämä ei itsessään olekaan ongelma, päinvastoin lukeminen kannattaa aina. Ongelma on, että samalla tämä kehitys kuitenkin vaikuttaa

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

kirjailijoiden toimeentuloon tavalla, johon on löydettävä pikaisesti ratkaisuja. Oikea ratkaisu ei ole esimerkiksi samanaikaisesti korottaa kirjojen arvonlisäveroa, vaan oikea suunta on tiputtaa arvonlisävero noltaan.

Arvoisa puhemies! Kirjallisuus toimii inspiraationa monelle muullekin taiteentalalle. Suomessa kirjallisuus ja lukeminen ovat olleet myös erilaisia kansanryhmiä yhdistäviä ja ymmärrystä lisääviä tekijöitä. Tästä on pidettävä ehdottomasti näinä vaikeina aikoina kiinni. Lukemisen eriarvoistumista ei saa syventää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.41 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Honkasalolle sinänsä tärkeän teeman nostamisesta esiin. Lukutaito on tärkeää, äidinkieli on tärkeää. Ajattelemme kielen kautta, selkeästi kirjoitettu on selkeästi ajateltu, ja valitettavasti monesti kyllä huomaa, että ei ole selkeää ajattelua mutta ei ole myöskään selkeää kirjoitusta.

Arvonlisäveron käyttäminen tässä nyt sitten ikään kuin selittävänä tekijänä sille, miten lukutaito suomalaisilla lapsilla ja aikuisillakin kehittyi, on yksi lähestymistapa, mutta hyvin kapea. Otanpa tähän nyt kirjastot esimerkiksi: Meillä on kirjastolaki olemassa, ja sen mukaan jokaisessa kunnassa pitää olla kirjastopalvelut. Ne voidaan tuottaa kunnan omana palveluna tai yhteistyössä naapurikunnan tai naapurikuntien kanssa. Kirjaston käyttäminen on edelleen kaikille kuntalaisille veloituksetonta, ja se tulee olemaan myös vastaisuudessa veloituksetonta. Eli kirjojen lainaaminen, kirjojen lukeminen ja lapsille lukeminen ei maksa mitään. Se on arvovalinta ja ihan vapaasti kaikkien tehtävissä.

Toinen lähestymistapa, mikä vaikuttaa lukemiseen, on opetus kouluissa. Tämä hallitus on nyt lisäämässä äidinkielen ja matematiikan opetusta. Se on oikea linja. Armovitosiin suhtaudutaan kriittisemmin. Peruskoulusta pitää valmistua niin, että osaa kirjoittaa ja osaa lukea, ja mielellään niin, että kouluvuosien aikana on tutustunut johonkin tai joihinkin kirjoihin. Ei voi olla niin, että peruskoulusta pääsee ulos oppilaita, jotka eivät ole ikinä lukeneet yhtään kirjaa. Kirjoista oppii ylipäätään muista kulttuureista ja oppii empatiataitoa, ja olen itse tässä miettinyt, onko tähän nuorten väkivaltaistumiseen yhtenä syynä se, että lukeminen on vähentynyt ja kielen hallinta on vähentynyt. Kännykät otetaan pois oppitunneilta silloin kun se ei ole, niin kuin opetusministeri sanoi, opetuksen kannalta tai lääketieteellisistä syistä välttämätöntä. Nämä ovat oikeita suuntauksia.

Sitten vielä medialukutaidosta: Väärää tietoa ja disinformaatiota tulee monesta tuutista, ja mitä heikompi lukutaito, sitä heikommat valmiudet on varmasti erottaa oikeaa väärästä, jos nyt ylipäätään sitten osaa lukea mitään. Nythän se tahtoo olla niin, että mennään erilaisten meemien ja kuvien ja videoitten kautta — erittäin valitettavaa sinänsä.

Tässä joitakin ajatuksia. Ehkä vielä sanoisin sen, että jos tekoälyä käyttää, vaikka nyt X:stä syöttää keskustelua tekoälyyn ja sitten pyytää tekoälyä analysoimaan sen keskustelun, niin saa sieltä kaupan päälle oman luonneprofiilin, ja se kertoo myös siitä, minkälaiseen riskitekijään ajamme itsemme, [Puhemies koputtaa] kun sallimme esimerkiksi kiinalaisen vakoilukanavan TikTokin käytön länsimaissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

17.44 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kiurulle ajatuksista.

Ajattelen itse niin, että meidän on tehtävä kaikkemme, jotta lukutaito nousee ja lukemista edistetään, ja tässä tietenkkin fyysisillä kirjoilla on valtava merkitys. Lukutaito ei rapaudu ainoastaan lapsilla ja nuorilla, vaan myös aikuiset lukevat yhä vähemmän, ja tämä on todella huolestuttava suunta. Ruotsin oikeistohallitus teki heti hallituskauden alussa minusta hienon päätöksen — vaikka muuten en pidä Ruotsin hallituksen politiikasta — että he päättivät lisätä fyysisten oppikirjojen määrää kouluissa merkittävästi, ja he päättivät myös lisätä fyysisen kirjallisuuden määrää koulukirjastoissa. Eli tähän on kyllä herätty. Ajattelen nimenomaan näin, että fyysisen kirjan pitäminen käsissä ja sen lukeminen on eri asia kuin äänikirjan kuunteleminen, vaikka sitäkin tietenkkin pitää edistää kaikin tavoin.

Itse olen aika huolissani myös tästä kehityksestä, mikä me nähdään toisella asteella tällä hetkellä, että lähes kaikki oppimateriaalit ovat digitaalisessa muodossa, ja sitten myös kun oppimaterialustat ovat digitaalisia ja jos ollaan huolissaan nuorten ruutuajasta, niin siinä varsinkin sitä ruutu-aikaa kertyy. Varsinkin reaaliaineissa oppilaat itse, varsinkin lukioissa, toivovat todella painokkaasti, että he saisivat enemmän fyysisiä kirjoja.

Mutta itse ajattelen näin, niin kuin tuossa puheessa sanoin, että eihän veron alentaminen nollaan tarkoita sitä, että tämä olisi taikatemppu, jolla koko ongelma ratkaistaisiin. Mutta meidän on tehtävä ihan kaikkemme, jotta ihmiset ylipäättään lukisivat enemmän. Tämä tietenkkin tarkoittaa sitä, että pitää kannustaa myös perheitä lukemaan, koska tiedetään, että niissä perheissä, joissa luetaan yhdessä ja joissa myös lapset näkevät, että omat vanhemmat lukevat, sillä on todella iso merkitys.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi eräiltä miehityiltä alueilta peräisin olevien tuotteiden maahantuonnin kiellosta

Lakialoite LA 24/2024 vp Veronika Honkasalo vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.47 **Veronika Honkasalo vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä laki-aloite on nyt erittäin ajankohtainen, sillä Israelin poikkeuksellisen kovat ja julmat sotatoimet Gazassa jatkuvat jälleen tulitauosta huolimatta. Viime päivinä Gazassa on kuollut satoja ihmisiä. Palestiinalaisten ahdinko ei siis Gazan tulitauosta huolimatta ole millään tavalla ohi, vaan murhaaminen ja näännyttäminen jatkuvat Israelin toimesta.

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

Samaan aikaan myös Israelin miehittämän Länsirannan turvallisuus ja ihmisoikeustilanne on huonontunut monin tavoin.

Israelin armeija aloitti sielläkin sotilasoperaation, jonka seurauksena ainakin 40 000 palestiinalaista on joutunut jättämään kotinsa. Israelin puskutraktorit ovat tuhonneet rakennuksia ja infrastruktuuria laajoilta alueilta. Myös siirtokuntien rakentaminen jatkuu ennätystahtia, ja väkivalta palestiinalaisia kohtaan sekä palestiinalaisväestön pakkosiirrot ovat lisääntyneet merkittävästi. Tilanne on monin tavoin täysin kestämaton.

Minä ja muut lakialoitteen allekirjoittajat esitämme säädettäväksi maahantuontikieltoa alueilta, joiden miehityksen yhteydessä rikotaan vakavasti kansainvälistä humanitääristä oikeutta tai ihmisoikeussopimuksia. Tarkoituksena olisi estää ihmisoikeusloukkauksia ja kansainvälisen humanitäärisen oikeuden loukkauksia edistävän yritystoiminnan tukeminen. Selkeät, lakiin perustuvat maahantuontikiellot myös auttaisivat yrityksiä ja kuluttajia toimimaan vastuullisesti.

Arvoisa puhemies! Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan ja kansainvälisen oikeuden ytimessä on kansojen yhtäläisten oikeuksien ja kansojen itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen. YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleis-sopimuksen mukaan kaikilla kansoilla on itsemääräämisoikeus. Tätä oikeutta kaikkien sopimusvaltioiden on osaltaan ja omilla toimillaan edistettävä ja kunnioitettava.

Humanitääristä oikeutta eli sodan oikeussääntöjä sääntelevien Geneven sopimusten neljäs sopimus siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana suojelee miehitetyn alueen väestön oikeuksia. Sopimus sisältää muun muassa säännöksen, jonka mukaan valtaajavalta ei saa siirtää vallatulle alueelle osaa omasta siviiliväestöstään.

Ukrainan tilanteen lisäksi maailmalla on käynnissä useita pitkittyneitä konflikteja, joissa valtio miehittää toisen aluetta eikä kansainvälinen yhteisö tunnusta valtion suvereniteettia. Miehitystilanteet loukkaavat myös miehitettyjen alueiden väestön itsemääräämisoikeutta. Räikeimmillään voi olla kyse siitä, että miehittäjävaltio perustaa miehitetylle alueelle laittomia siirtokuntia vastoin kansainvälistä oikeutta, kansainvälisen yhteisön hyväksyntää ja alueen väestön itsemääräämisoikeutta. Siirtokuntien tieltä puretaan alueen asukkaiden koteja ja häädetään tai pakkosiirretään väestöä. Miehitetyn alueen väestöön voi kohdistua moninaisia ihmisoikeusloukkauksia, eikä miehittävä valtio tyypillisesti tunnusta alueen alkuperäiselle väestölle vastaavia perusoikeuksia kuin kansalaisilleen. Valtioilla on velvollisuus olla tunnustamatta tai hyväksymättä kansainvälisen oikeuden vastaista asiantilaa. Miehitetyillä alueilla yritystoiminnan kielteiset ihmisoikeusvaikutukset korostuvat. Yritystoiminta tukee suoraan tai välillisesti miehitetyn alueen väestön sortoa ja järjestelmällisiä kansainvälisen oikeuden loukkauksia. Miehitetyillä alueilla toimivat yritykset toimivat tyypillisesti miehittäjävaltion alaisuudessa tai sen myötävaikutuksella ja hyödyttävät ennen kaikkea miehittäjävaltiota.

Arvoisa puhemies! Israelin laittomat siirtokunnat ovat yksi selkeä esimerkki tilanteesta, johon esittämäni laki olisi sovellettavissa. Kansainvälisoikeudellisesti palestiinalaisalueille perustettujen siirtokuntien asema on selvä. Ne ovat kansainvälisen oikeuden vastaisia ja ne on tuomittu laajasti niin Euroopan unionin, EU-tuomioistuimen, kansainvälisen tuomioistuimen kuin YK:n turvallisuusneuvoston toimesta. Jo nykyisin siirtokunnista peräisin olevat tuotteet on EU:ssa merkittävä.

Toinen kansainvälisoikeudellisesti melko selvä esimerkki on Marokon miehittämä Länsi-Sahara. Kansainväliseltä statukseltaan kiisteltyjä, mutta laajasti miehitettyiksi tunnustettuja alueita ovat esimerkiksi myös Abhasia, Etelä-Ossetia, Badme, Pohjois-

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

Kypros ja osa Pohjois-Syyriaa. Venäjän miehittämältä Krimiltä peräisin olevien tavaroiden tuonti Euroopan unioniin on onneksi Euroopan unionissa kielletty jo vuonna 2014.

Esittämässäni laissa itsessään ei kuitenkaan listattaisi alueita, joihin maahan- tuontikieltoa sovellettaisiin, vaan aloite on tässä suhteessa tarkoitettu neutraaliksi ja yleiseksi. Alueet, joilla valmistettuihin tuotteisiin esitettyä tuontikieltoa sovellettaisiin, määriteltäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella lakiin kirjattavien edellytysten mukaisesti. Siispä lakia sovellettaisiin maahantuontiin alueelta, joka on vallattu neljännen Geneven sopimuksen tarkoittamalla tavalla, jolla miehittävän valtion suvereniteettia ei ole tunnustettu ja jolle miehittävä valtio on mainitun sopimuksen vastaisesti siirtänyt siviiliväestöään, tai jossa miehittävä valtio muulla tavoin syyllistyy tai on syyllistynyt vakaviin mainitun sopimuksen tai kansainvälisten ihmisoikeussopimusten loukkauksiin.

Arvoisa puhemies! Suomi on osa globaalia maailmaa. Meidän on katsottava peiliin ja tunnustettava, että toimintamme osaltaan mahdollistaa monien ihmisoikeusongelmien jatkumisen. Tuemme ihmisoikeusloukkauksia ja kansainvälisen oikeuden loukkauksia, jos paremmasta tiedosta huolimatta jäämme sivustakatsojiksi ja asetamme taloudelliset intressit ihmisoikeuksien edelle.

Lakialoitteen on allekirjoittanut 35 kansanedustajaa. Kiitän heitä kaikkia lämpimästi tuesta ja myös rohkeudesta. Jätin vastaavan lakialoitteen myös vuonna 2022. Aloite sai merkittävää kansainvälistä huomiota ja kiitosta tavallisten kansalaisten lisäksi useilta kansainvälisen oikeuden asiantuntijoilta sekä vaikuttavalta joukolta israelilaisia akateemikkoja, entisiä diplomaatteja ja muita vaikuttajia.

Mikä tärkeintä, aloite kannusti vaatimaan vastaavaa myös muissa maissa ja EU:ssa. Meidän tulee tavoitella niin kansallisella kuin EU-tasolla yritys vastuulainsäädäntöä, joka velvoittaa yrityksiä huomioimaan toimintansa ihmisoikeusvaikutuksia. Yksittäinen kuluttaja voi pyrkiä toimimaan vastuullisesti, mutta todellinen vastuu on viime kädessä yritysten ja meidän lainsäätäjien. Reilu pelikenttä ja reilut säännöt ovat myös reilun yrityksen etu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

17.55 **Mikko Polvinen ps:** Kiitos, arvostettu puhemies! Tulin mielenkiinnosta kuuntelemaan tämän lakiesityksen, koska tässä lakiesityksessä ei ollut silloin mainittu näitä maita, mutta nyt kerroitte, että tämä voisi olla enemmänkin Israel—Palestiina-kysymys kuin laajempi. Tässä kysymyksessä kiinnostaa enemmän se, miksi se maa, se valloittajamaa, tavallaan pääsisi siinä omalla alueellaan myymään tai harjoittamaan kauppaa, mutta ne valloitetut alueet olisivat ne, mistä tämä tuotteen, palvelun tai aineen tuominen olisi jotenkin rangaistavaa. Olisin kysynyt edustaja Honkasalolta: ajatteletko niin, että esimerkiksi Venäjän valloitettua Ukrainalta alueita se valloitettu alue olisi jossain erilaisessa kohtelussa kuin Venäjä valtiona itse?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.56 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Niin, tuossa puheessa erittelin erittäin tarkasti sen, että lakialoite koskee miehitettyjä alueita, että toki se silloin koskee niitä Venäjän valloittamia, miehitettyjä alueita myös, eli maahantuonti tämmöisiltä alueilta

Pöytäkirja PTK 27/2025 vp

pitää ehdottomasti kieltää. Tässä nimenomaan on ideana se, että valtioneuvosto itse sitten määritteli tarkemmin ne alueet, joilta maahantuonti kielletään, koska tietenkin myös globaali tilanne muuttuu paljon ja näitä alueita voi syntyä eri konfliktien muodossa myös uudenlaisia. Mutta meillä on näitä kestokonflikteja monilla alueilla, ja myös nämä maantieteelliset alueet tässä puheessani toin esille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

17.57 Mikko Polvinen ps: Arvoisa puhemies! Niin, näen itse, että jos pakotteita asetetaan, ne asetetaan valtiolle, ei pelkästään alueelle, minkä hyökkääjävaltiot ovat itselleen ottaneet. En erittele sitä, että valtion alue, joka on ollut aiemmin hallussa maalla, joka hyökkää toiseen maahan, olisi jotenkin suojeluksessa siitä valloitusvoimasta, minkä he ovat käyttäneet — tästä esimerkkinä Ukraina tehty Venäjän brutaali hyökkäys.

Ajattelin vielä tuoda sellaisen elementin tähän mukaan, että Eurooppa tekee tälläkin hetkellä esimerkiksi ruokajättien osalta tuotantoa Venäjällä, tekee tuotantoa Euroopassa. Suomalaiset kaupat pitävät hyllyillään tuotteita sellaisilta globaaleilta toimijoilta, jotka myöskin toimivat esimerkiksi Venäjällä. Haluaisin laajentaa tätä asiaa niin, että kun pakotteita asetetaan, niin asetetaan ne sitten sille koko maalle. Tässä yhtenä esimerkkinä tämä elintarviketeollisuus ja tämä globaali omistajuus — kyllä ne moraalittomat kasvot myöskin siellä toimivat ja aiheuttavat tälle meidän Euroopalle ja meidän yhteisölle haittaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 21.3.2025 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Mikael Koillinen